

ДОДАТОК. УКРАЇНА: ЛИСТ ПРО НАМІРИ

Київ, 27 лютого 2015 року

НЕОФІЦІЙНИЙ ПЕРЕКЛАД

Пані Крістін Лагард

Директору-розпоряднику
Міжнародного Валютного Фонду
Вашингтон ОК, 20431

Шановна пані Лагард:

1. Невирішений конфлікт на сході України обернувся відчутними втратами для нашої економіки, включаючи значний удар по нашій промисловій базі та шок, яким це обернулося для наших фінансових ринків. Попри наші зусилля, які знайшли підтримку від МВФ у контексті угоди «стенд-бай», а також із інших джерел офіційного фінансування, розвиток подій за останній період загальмував поступ на шляху до макроекономічної стабілізації, погіршив прогноз на найближчу перспективу і призвів до значного тиску на платіжний баланс. Велика девальвація обмінного курсу з початку 2014 року збільшила обсяг державного боргу, погіршила стан банківських балансів та знівельовала надбаня, яких було досягнуто на шляху до забезпечення відшкодування витрат НАК «Нафтогазу України». Попри таку надзвичайно складну ситуацію, ми неухильно докладали зусиль для запровадження напрямків економічної політики, окреслених програмою, що стало проявом нашої незмінної налаштованості на просування шляхом економічного корегування та реформ. Наші дії забезпечили виконання усіх критеріїв ефективності (РС) станом на кінець вересня і більшості маяків, запланованих на осінь (за винятком стандартних постійно діючих критеріїв ефективності, що стосуються валютних обмежень і практики використання кількох обмінних курсів), і Уряд зміг утримати виконання бюджету на запланованій траєкторії до кінця грудня 2014 року. Однак, інші цільові показники станом на кінець грудня виявилися недосяжними для виконання з огляду на посилення відтоку капіталу після ескалації конфлікту останнім часом.

2. У контексті таких проблем, на наш погляд, Україна потребує більш тривалого періоду для здійснення наших реформ і корегування економіки для того, щоб відновити макроекономічну стабільність і підготувати основу для потужного зростання. Відтак, ми звертаємося із запитом про укладення нової чотирирічної угоди в рамках Механізму розширеного фінансування (EFF) на суму, еквівалентну 12.34806 млрд. СПЗ (900 відсотків квоти і близько 17.5 млрд. доларів США) і маємо намір скасувати нашу угоду про «стенд-бай» 2014-2016 рр. безпосередньо перед ухваленням нової розширеної угоди. Наші міжнародні партнери зобов'язалися надати додаткові

кошти, щоб забезпечити фінансування запропонованої програми у повному обсязі, також ми проводимо консультації з власниками боргу державного сектора з метою поліпшення середньо-термінової економічної прийнятності боргу.

3. Ми використаємо цю підтримку для впровадження амбіційної економічної програми, порядок денний якої у т.ч. передбачає активні, із особливим навантаженням на початковий період, заходи з макроекономічного корегування та глибоких структурних реформ, націлені на поліпшення економічних перспектив України та підвищення рівня життя населення. Наша політика буде спрямована на забезпечення: (i) низького та стабільного рівня інфляції в умовах політики гнучкого обмінного курсу, що дасть змогу економіці пристосуватися до його нового рівноважного значення, одночасно сприяючи стабільному накопиченню резервів; (ii) здорової банківської системи, що буде краще пристосована до того, щоб відігравати ключову роль посередника за умови здійснення пруденційного нагляду; (iii) коротко- та середньо-термінової фіскальної політики, що сприятиме зміцненню фіскальної стабільності, одночасно забезпечивши потенціал для фінансування видатків на соціальний захист та інвестицій у розвиток інфраструктури; а також (iv) заходів, спрямованих на ліквідацію дефіциту НАК «Нафтогазу» до 2017 року. Визначальна роль у забезпеченні досягнення цих цілей належить плану масштабних структурних реформ, центром якого буде посилення інвестиційного потенціалу та економічного зростання шляхом впровадження (v) реформ державного урядування, у т.ч. заходів в рамках реформ з протидії корупції та реформи судочинства; (vi) реформ у царині дерегуляції та податкового адміністрування, спрямованих на поліпшення бізнес-клімату; і (vii) реформи підприємств державної форми власності, спрямованих на скорочення фіскальних ризиків, а також реструктуризацію НАК «Нафтогазу» та вдосконалення корпоративного управління. Меморандум про Економічну та Фінансову Політику (МЕФП), що додається, містить детальний виклад економічної програми, яку запроваджуватиме Уряд України за підтримки МВФ та інших міжнародних партнерів.

4. Ми також звертаємося з проханням про збереження валютних обмежень та практики існування паралельних обмінних курсів, яких ми тимчасово дотримуємося у зв'язку із складнощами у царині платіжного балансу і які не узгоджуються з нашими зобов'язаннями в рамках розділу 2(a) і 3 Статті VIII.

5. Ми переконані у тому, що заходи економічної політики, викладені у нашому МЕФП, є адекватними для того, щоб забезпечити досягнення передбачених програмою макроекономічних та фінансових цілей, однак, ми уживатимемо будь-яких додаткових заходів, що можуть виявитися доцільними для досягнення цієї мети. Ми консультуватимемося з Фондом щодо ухвалення таких заходів, а також перед внесенням змін у відповідні напрямки політики, відображені у МЕФП у відповідності з політикою МВФ щодо проведення таких консультацій. На запит Фонду ми надаватимемо інформацію, якої він потребуватиме для здійснення моніторингу прогресу під час запровадження програми. На підтвердження

налаштованості на забезпечення політики прозорості, ми даємо згоду МВФ на оприлюднення цього листа, Меморандуму про Економічну та Фінансову Політику, а також Технічного Меморандуму про Взаєморозуміння, що додаються, а також супутніх документів Ради Директорів МВФ.

З повагою,

Петро Порошенко

Президент

Арсеній Яценюк

Прем'єр-міністр

Наталія Ярецько

Міністр фінансів

Валерія Гонтарева

Голова
Національного Банку України

ДОДАТОК І: УКРАЇНА — МЕМОРАНДУМ ПРО ЕКОНОМІЧНУ ТА ФІНАНСОВУ ПОЛІТИКУ

I. РОЗВИТОК СИТУАЦІЇ ЗА ОСТАННІЙ ПЕРІОД ТА ПОДАЛЬШИЙ ПРОГНОЗ

1. Внутрішні та зовнішні шоки, а також ескалація конфлікту на сході країни суттєво уразили економіку, негативно позначаючись на довірі та розбалансовуючи фінансові ринки. За оцінками, економічна активність у 2014 році скоротилася на 6.9 відсотків, і високочастотні показники за грудень свідчать про триваючий спад промислового виробництва, обороту роздрібної торгівлі і обсягів будівництва. У той час, як невирішений конфлікт на сході країни робить свій внесок у невизначеність прогнозу, економічна активність може сягнути найнижчого значення у середині 2015 року, але в міру того, як наша політика набиратиме обертів, почне відновлюватися довіра і розпочнуться відновлювальні роботи, спад економічної активності міг би пройти своє найнижче значення, що зумовить загальмування падіння у 2015 році до 5.5 відсотків. Для того, щоб досягти активного зростання на середньо-термінову перспективу, що є критично важливим для України, ми маємо намір рішучо просуватися шляхом зміцнення економічної та фінансової стабільності та запровадження широкомасштабних та амбіційних структурних реформ, які б забезпечили поліпшення бізнес-клімату, залучення більшого притоку інвестицій та підвищили конкурентоспроможність. У 2016-2018 рр., в міру того як відновлюватиметься економічна та банківська стабільність і поширюватимуться реформи, очікується поновлення і поступове нарощування економічного зростання, темпи якого у середньо-терміновій перспективі сягнуть 4 відсотків.

2. Інфляція споживчих цін у 2014 році прискорилося, що стало відбитком переносу (pass-through) наслідків знецінення грошової одиниці та зростання адміністративних цін, разом з тим, очікується, що інфляційний тиск у найближчі роки полегшиться. На кінець 2014 року інфляція досягла 25 відсотків, з огляду на те, що гривня втратила майже половину своєї вартості відносно долара США. За прогнозами впродовж 2015 року інфляція залишатиметься приблизно на аналогічному рівні у зв'язку з ефектом додаткового знецінення вітчизняної валюти у лютому 2015 р. та підвищенням адміністративних цін. У подальшому очікується, що інфляція різко загальмується, знизившись до рівня меншого за 10 відсотків у 2016 році і до 5 відсотків до 2018 року, в міру того, як вплив девальвації обмінного курсу та підвищення цін на енергоносії розсіюватиметься, а провадження пруденційної монетарної та фінансової політики допоможе «заякорити» інфляційні очікування.

3. Очікується, що існуючий значний тиск на платіжний баланс у середньо-терміновій перспективі стане більш помірним. Прогнозується, що обсяги експорту у 2015 році скоротяться, що стане відбитком значного впливу кризи на експортно-орієнтовані сектори, погіршення умов торгівлі, а також великого спаду надходжень від туризму і транспортних перевезень. Скорочення ПІІ, триваюча відсутність доступу до ринку єврооблігацій і скорочення обсягів перекредитування корпоративного та

банківського боргу й надалі посилюватимуть фінансовий тиск. Валютні інтервенції забезпечили певну підтримку обмінного курсу у 2014 році, але також зробили свій внесок у значну втрату наших міжнародних резервів. Наша програма економічних реформ, що має широку базу, забезпечить зростання конкурентоспроможності і поліпшить бізнес-клімат, і разом з поверненням довіри відновить доступ до ринків капіталів для державного та приватного сектора, що зробить Україну привабливим об'єктом для інвестицій і значно поліпшить її перспективи на середньострокову перспективу. Дефіцит рахунку поточних операцій у 2016-2018 рр. стабілізується на рівні близько 1-1½ відсотків від ВВП, і резерви поступово відновляться до комфортного рівня.

II. Напрямки політики в рамках програми

4. Ми рішуче налаштовані реалізувати амбіційну, глибоку і комплексну програму економічних реформ для вирішення вкорінених проблем, що занадто довго обтяжують перспективи України. Основними завданнями програми є відновлення макроекономічної і фінансової стабільності, досягнення і підтримання бюджетної та зовнішньої стійкості і закладання основ для надійного росту у середньостроковій перспективі. Для цього ми налаштовані впроваджувати потужне першочергову перебудову економіки та фундаментальні реформи для покращення економічного урядування та бізнес-клімату з метою відновлення довіри та мобілізації підтримки з боку інвесторів та міжнародної спільноти. Зокрема, політика буде спрямована на:

- a. Гнучку і стійку валютно-курсову політику для підтримки регулювання та поступового відновлення достатності резервів, супроводжувану обачливою грошово-кредитною політикою, націленою на зниження інфляції до рівня менше десяти відсотків;
- b. Політику в фінансовому секторі, спрямовану на сприяння відновленню банківської системи, а також посилення її здатності виступати посередником та підтримувати економічну діяльність;
- c. Бюджетне регулювання на основі консолідації видатків з метою розміщення системи державних фінансів на міцній основі і з високою імовірністю відновлення рівня економічної прийнятності боргу в тому числі за підтримки з боку донорського фінансування та управління боргом, що допоможуть полегшити навантаження, пов'язане з обслуговуванням боргу в найближчі роки;
- d. Глибокі і широкомасштабні структурні реформи для покращення бізнес-клімату, залучення великих вітчизняних та іноземних інвестицій і збільшення потенціалу для зростання України через реформи у царині дерегуляції, урядування та реформування державних підприємств, у тому числі Нафтогазу.

А. Грошово-кредитна і валютно-курсова політика

5. Грошово-кредитна політика буде націлена на скорочення інфляції до рівня нижче десяти відсотків до кінця 2016 року. На підтримку цієї цілі ми маємо наміри: (i) забезпечувати подальше зміцнення грошово-кредитної політики і операційних засад НБУ; (ii) утримувати гнучкий валютний курс та дотримуватись лінії поступового відновлення міжнародних резервів у середньостроковій перспективі; (iii) зміцнювати інституційну основу і ефективність НБУ, у тому числі захист стійких балансових показників НБУ; і (iv) відточувати відповідальність і комунікації НБУ з ринком і широкою громадськістю з метою кращого спрямування їх рішень та інфляційних очікувань.

6. Грошово-кредитна політика буде сформульована у відповідності до інфляційних цілей на основі режиму таргетування грошових агрегатів. НБУ буде використовувати ЧМР та ЧВА у якості проміжних та оперативних цілей, а грошову базу – у якості проміжної цілі та покладатиметься на операції на відкритому ринку. Кількісні критерії ефективності та індикативні цілі наведені в Таблиці 2.

7. Ми очікуємо, що наша монетарна програма посилюватиме сигнали, які надходитимуть в залежності від стану монетарної політики, і допомагатиме скеровувати інфляційні очікування. У контексті управління системною ліквідністю через операції на відкритому ринку НБУ посилить сигнальну роль своєї основної відсоткової ставки, що є інструментом монетарної політики (облікової ставки), у політиці. НБУ продовжуватиме набувати ринкових інструментів для управління відсотковою ставкою. В міру того, як відтік депозитів з банківської системи спадатиме, підтримка ліквідності, надавана банкам, буде забезпечуватися головним чином через стандартні монетарні механізми, а їхня вартість буде тісно ув'язана з основною відсотковою ставкою. НБУ прив'яже ставку грошово-кредитної політики до досягнення цілей за грошовими агрегатами, що узгоджуватиметься із його цілями відносно інфляції. У цьому контексті ми передбачаємо збереження позитивної реальної ставки політики на 12-18-місячний перспективній основі. Враховуючи сегментований грошовий ринок, монетарні операції НБУ також відіграватимуть посередницьку роль через перерозподіл надлишкової ліквідності банкам у скрутному фінансовому становищі шляхом проведення щотижневих тендерів у двох напрямках.

8. Ми маємо тверді наміри дотримуватись режиму гнучкого валютного курсу, який слугуватиме буфером у подоланні зовнішніх шоків, при цьому прагнемо до поступового відновлення буферів валютних резервів. На підтримку цього, ми будемо здійснювати дії в наступних напрямках.

a. Відновлення резервів. Ми відновимо міцну позицію міжнародних резервів у середньостроковій перспективі згідно з програмою і через підтримку офіційного сектора та поступові інтервенції, наскільки дозволятимуть умови. Продаж іноземної валюти НБУ буде обмежено до обсягів, необхідних для того, щоб полегшити забезпечення зовнішніх платежів центрального Уряду, а також

фінансування критичного енергетичного імпорту НАК «Нафтогазу» та корпорації атомної енергетики Енергоатом, суми яких відображено у нашій програмі (Технічний Меморандум, Розділ I, Таблиця С). Для цього ми скасуємо положення, що не дає змоги Нафтогазу здійснювати закупки іноземної валюти на ринку. Для того, щоб зменшити навантаження на резерви, Міністерство фінансів намагатиметься забезпечити пролонгацію внутрішніх зобов'язань уряду у іноземній валюті, пропонуючи прийнятні інструменти у плані відсотків та строковості. Департамент управління боргом Міністерства фінансів (який відповідає за емісію внутрішніх боргових зобов'язань, прив'язаних до валюти) і Департаменти НБУ відповідальний за формулювання та імплементацію грошово-кредитної політики, продовжуватимуть тісну координацію своїх операцій на підтримку цільових показників щодо резервів. Окрім того, ми обговорюємо з Народним Банком Китаю питання про продовження дії чинної «свопової» лінії і її використання для пом'якшення нашої потреби у іноземній валюті і зміцнення позицій платіжного балансу.

b. Обмеження. Ми готові скасувати адміністративні заходи, впроваджені в терміновому порядку для стримування тиску на платіжний баланс. У бюджеті на 2015 рік закладено тимчасову надбавку на імпорт (з винятками для імпорту енергоносіїв і фармацевтичних препаратів), що вводиться в дію з 25 лютого 2015 року і базується на статті XII ГАТТ (1994). Хоча нами буде вжито усіх запобіжних дій для забезпечення сумісності цього заходу із нашими зобов'язаннями в рамках СОТ, ми налаштовані усунути додаткове імпортне мито до кінця 2015 року, або раніше, у випадку якщо СОТ його не ухвалить. Ми також готові скасувати інші адміністративні заходи, включаючи валютні обмеження і практику використання кількох обмінних курсів. Ми очікуємо, що наша програма економічної політики і фінансова підтримка з боку міжнародного співтовариства забезпечуватимуть неухильне поліпшення стану платіжного балансу, фінансової стабільності та накопичення міжнародних резервів упродовж 2015 року. Для цього до 15 травня 2015 року ми підготуємо план зняття валютних обмежень і заходів контролю за капіталом за умови достатнього прогресу за цими напрямками, як це прогнозується в рамках програми. Втім, на поточний період і до стабілізації фінансових умов, контроль за капіталом залишатиметься в силі, і ми будемо готові тимчасово посилювати адміністративні заходи в міру необхідності, якщо ризик зменшення капіталу матеріалізується, а фінансова стабільність і умови валютного ринку погіршаться.

9. Для зміцнення інституційної бази і ефективності НБУ ми розробимо проект змін до Закону «Про Національний банк України» в рамках консультацій з експертами МВФ до кінця лютого 2015 року. Прийняття цих змін Верховною Радою є структурним маяком на кінець квітня 2015 року. В основному, реформа зосереджується на наступних ключових елементах:

a. Правління НБУ. Ми трансформуємо Правління у Виконавчий комітет, що складатиметься з Голови та заступників Голови. На реформоване Правління буде покладено відповідальність за формулювання та реалізацію грошово-кредитної та валютно-курсової політики (згідно з Основними засадами грошово-кредитної

політики, що затверджуються Радою НБУ), а також за регулювання банківської системи.

- b. **Рада НБУ.** Ми посилимо наглядові повноваження Ради шляхом: (i) покладання на Раду повної відповідальності за заходи внутрішнього контролю та управління ризиками; та (ii) надання дозволу на створення Комітету з аудиту.
- c. **Автономність НБУ.** Ми посилимо особисту автономію членів Ради НБУ і заступників Голови шляхом посилення процедури призначення і звільнення та здійснення кроків для подолання конфлікту інтересів, у тому числі втілення нового Кодексу поведінки. Ми підтримуватимемо фінансову автономію НБУ, утримуючи його адміністративний бюджет у обсягах, що відповідають положенням закону про НБУ.
- d. **Загальні резерви НБУ та розподіл прибутку.** Правила розподілу прибутку між НБУ і урядом будуть спрямовані на поступове нарощування загальних резервів для досягнення ними рівня 4, 7 та 10 відсотків монетарних зобов'язань наприкінці 2014, 2015 і 2016 років відповідно. У 2015 році розподіл до бюджету прибутку, що базується на фінансових операціях 2014 року, за очікуваннями становитиме щонайменше 60 млрд. грн. залежно від підтвердження результатів фінансового аудиту за 2014 рік. Ми обмежимо виплату прибутку до розподілу за 2014 рік перед завершенням фінансового аудиту НБУ за 2014 рік максимальним рівнем 25 відсотків від прогнозованого річного значення. У наступні роки ми не будемо виплачувати жодних сум прибутку НБУ до розподілу до завершення фінансового аудиту НБУ, що відповідає чинному законодавству про НБУ. Для посилення цієї позиції, ми внесемо зміни до Бюджетного кодексу з метою запобігання включення авансового перерахування прибутку до річних бюджетів. .

10. Ми також ініціювали реструктуризацію організаційної структури і комунікацій НБУ. Це включає:

- a. **Формулювання та реалізація грошово-кредитної політики.** У відношенні грошово-кредитної політики, ми будемо прагнути до забезпечення чіткого організаційного і операційного відокремлення функції формулювання грошово-кредитної політики від функції реалізації грошово-кредитної політики. Зокрема, для забезпечення об'єктивності рішень, що стосуються грошово-кредитної політики, та міцної аналітичної підтримки, ми сформуємо Комітет з грошово-кредитної політики, що надаватиме поради Правлінню.
- b. **Комунікації.** Ми розглядаємо більш потужні комунікації та підзвітність суспільству як критично важливі складові ефективної грошово-кредитної і фінансової політики. Нещодавно створене Управління комунікацій буде підтримувати вчасну роботу з населенням, яка зосереджуватиметься на питаннях політики. Це допоможе донести до основних зацікавлених осіб, включаючи Верховну Раду, фінансовий сектор і суспільство, інформацію про те, як працює НБУ. Для цього НБУ буде регулярно публікувати звіти про інфляцію та фінансову стабільність і продовжуватиме поширення інформації про свої політичні рішення і інших відомості. НБУ і Міністерство фінансів будуть в тісній співпраці

координувати свої комунікаційні заходи, спрямовані на інформування громадськості, з питань, що представляють спільний інтерес.

11. Ми продовжимо докладати зусиль у напрямку повного переходу на інфляційне таргетування. НБУ буде продовжувати зміцнювати свою технічну та оперативну спроможність для майбутнього переходу на інфляційне таргетування, коли на це дозволитимуть макрофінансові умови. НБУ продовжуватиме удосконалювати свій власний потенціал з прогнозування інфляції. Припинено практику застосування розроблених Кабінетом Міністрів прогнозів для встановлення цільових показників грошово-кредитної політики.

В. Політика у фінансовому секторі

12. Основним завданням нашої програми є стабільне та повне відновлення фінансової системи, з тим щоб стійкі фінансові установи в умовах сучасного пруденційного та регуляторного середовища могли відігравати свою фундаментальну роль у сприянні зростанню кредитування та стабільному економічному росту. У якості першого кроку вирішальне значення має відновлення довіри суспільства до банківської системи, щоб банки могли поступово відтворити нормальне функціонування і фінансування реального сектора економіки. Вкрай важливим є приведення політики фінансового нагляду, кредитування та внутрішнього урядування приватних вітчизняних та державних банків у відповідність до передової міжнародної практики. Для цього ми працюємо за чотирма напрямками: (i) зміцнення нашої системи регулювання та нагляду з метою виявлення та скорочення кредитування пов'язаних осіб; (ii) оновлення нашої стратегії капіталізації банків, яка, ймовірно, потребуватиме додаткових приватних і державних ресурсів; (iii) поліпшення відновлення економічної вартості активів та офіційних розслідувань банкрутств банків; і (iv) зміцнення банківського потенціалу для вирішення питання проблемних кредитів.

Модернізація системи регулювання та нагляду з метою виявлення та скорочення кредитування пов'язаних осіб

13. Ми працюємо в напрямку забезпечення належного виявлення, моніторингу та, де це є застосовним, зменшення обсягів понадлімітних кредитів інсайдерам (пов'язаним особам). У зв'язку з цим, ми здійснимо наступні дії:

а. Законодавство. Ми ухвалимо законодавство з метою впровадження необмеженої відповідальності власників банків за збитки від позик, наданих прямо або побічно на користь акціонерів банків, які володіли 10 і більше відсотками (включаючи акціонерів, що діяли спільно) від загальної кількості акцій з правом голосу станом на кінець 2014 року (*попередній захід*). Також законодавством будуть передбачені інші заходи для забезпечення дотримання передової практики кредитування пов'язаних осіб, у тому числі надання НБУ повноваження припускати існування економічних (пов'язаних) відносин між банками і позичальниками на основі об'єктивних критеріїв.

- b. Правила кредитування.** До кінця березня 2015 року, в рамках консультацій з працівниками МВФ і Світового банку, ми прийнемо законодавство і переглянемо нормативні документи НБУ щодо пов'язаних осіб з метою ліквідації лазівок, що можуть залишити можливість для обходу кредитних лімітів для інсайдерів.
- c. Звітність банків щодо кредитів пов'язаним особам.** До кінця травня 2015 року, згідно з інструкціями НБУ і на основі даних на кінець березня 2015 року, 10 найбільших працюючих приватних банків («банки») нададуть звітність про обсяги кредитування пов'язаних осіб відповідно до нової нормативно-правової бази. Наступні 10 найбільших банків представлять свою звітність до кінця липня 2015 року. Усі інші банки нададуть звітність до кінця вересня 2015 року (Див. Додаток А).
- d. Пруденційний аналіз звітів банків.** До кінця вересня 2015 року НБУ, за технічної підтримки чотирьох найбільших міжнародних аудиторських фірм (з командами на чолі із зарубіжними партнерами) і на основі технічного завдання, погодженого з працівниками МВФ і Світового банку, буде завершено комплексний аналіз звітів 10 найбільших банків про обсяги кредитування пов'язаних осіб. Процес аналізу включатиме наступні кроки:
- i.** Перевірка на предмет того, чи відобразили банки у звітності всі кредити фізичним та юридичним особам, суми яких перевищують 1 відсоток і 3 відсотки власного капіталу банку відповідно, і позичальники за якими відповідають переглянутим критеріям пов'язаних осіб;
  - ii.** Підтвердження аудиторами того, що системи інформаційної безпеки (політика, протоколи і процеси) банків забезпечують цілісність та конфіденційність банківських документів, як це визначено в погодженому технічному завданні; і
  - iii.** Повідомлення НБУ банкам про будь-які невідповідності, виявлені на основі кроків (i) та (ii) не пізніше, ніж наприкінці липня 2015 року (*структурний маяк*). Банкам буде надано час до кінця серпня 2015 року, щоб довести зворотне. Після цього НБУ розгляне відповіді банків і надасть свій остаточний звіт кожному банку з повним переліком усіх кредитів пов'язаним особам і сум, на які вони перевищують ліміти станом на кінець вересня 2015 року, як зазначено вище.
- e. Пруденційна перевірка решти банків.** Дотримуючись тієї ж процедури, НБУ завершить аналіз наступних 10 найбільших банків до кінця грудня 2015 року і проаналізує всі інші банки до кінця квітня 2016 року. Більш докладний графік, на основі якого проводитиметься аналіз останньої групи банків, буде узгоджений із співробітниками МВФ не пізніше, ніж наприкінці травня 2015 року.
- f. Плани дій щодо зменшення обсягів кредитування пов'язаних осіб.** До кінця жовтня 2015 року кожен з найбільших 10 банків представить НБУ план дій з метою згортання понадлімітного кредитування пов'язаних осіб протягом 3 років. НБУ і банки досягнуть згоди щодо цих планів до кінця листопада. Плани роботи щодо

зменшення обсягів кредитування пов'язаних осіб («плани зменшення обсягів кредитування») наступних 10 найбільших банків необхідно погодити до кінця лютого 2016 року, а плани решти банків – до кінця червня 2016 року. Ці плани зменшення обсягів кредитування повинні включати: (i) достовірні щоквартальні графіки; (ii) мінімальні перші платежі або зменшення обсягів кредитування пов'язаних осіб не менше, ніж на 5 відсотків від надмірних позик інсайдерам; (iii) належне забезпечення кредитів заставами; (iv) забезпечення невідкличних письмових гарантій, наданих кваліфікованими акціонерами, які контролюють (більше ніж 10 відсотків голосів у відношенні до всіх їхніх позик пов'язаним особам. Ці гарантії повинні зберігатися, доки банк не відповідатиме повністю нормативно-правовим вимогам щодо кредитування пов'язаних осіб. Детальна інформація про графіки виконання плану буде узгоджена із співробітниками не пізніше, ніж наприкінці травня 2015 року.

- i. Моніторинг НБУ.** НБУ здійснюватиме ретельний моніторинг виконання погоджених планів зменшення обсягів кредитування, у т.ч. шляхом забезпечення щоквартальної оцінки фінансової інформації, яка подається основними пов'язаними підприємствами, що винні банкам гроші, з метою моніторингу за дотриманням ними планів погашення боргу та використання цими підприємствами потоку грошових коштів.
  - ii. Виведення банку з ринку.** Якщо банк припустився двох порушень погодженого плану зменшення обсягів кредитування, це призведе до скасування плану і виведення банку з ринку.
- g. Відділ моніторингу НБУ.** Ми зміцнюємо наші наглядові можливості для моніторингу економічно пов'язаних осіб та промислово-фінансових груп. Для цього НБУ створив спеціалізований підрозділ з метою виявлення усіх основних економічних груп, а також груп, пов'язаних з банками, для постійного контролю за їх структурою і кредитним ризиком. Для цього, за технічного сприяння з боку МВФ і Світового банку, до кінця вересня 2015 року ми плануємо вивести зазначений підрозділ на повну функціональну потужність з планом дій на наступні 12 місяців, що включатиме розробку схематичного зображення найбільших 10 промислово-фінансових груп до кінця грудня 2015 року.

14. Ми також діємо на деяких інших фронтах нагляду та регулювання з метою посилення нагляду за банківськими ризиками за підтримки МВФ. Це включає наступне: (i) створення кредитного реєстру в НБУ, (ii) повний перехід банками на стандарти МСФЗ для подання фінансової звітності у другій половині 2015 року, (iii) перегляд наглядової моделі НБУ, (iv) покращення фінансових результатів і моніторинг більшості державних банків, для чого за технічної допомоги МВФ ми до 1 вересня 2015 р. розробимо комплексну стратегію; і (v) правовий захист працівників банківського нагляду. Конкретні заходи будуть розроблені в рамках технічної допомоги МВФ.

Актуалізація нашої стратегії капіталізації банків

15. Ми переглянули свою стратегію виведення з ринку проблемних банків для її втілення пліч-о-пліч з поступовим зменшенням масштабів кредитування пов'язаних осіб. На підставі результатів діагностичних досліджень 2014 року, 9 з найбільших 15 банків зобов'язані надавати достовірні та обов'язкові для виконання плани рекапіталізації. Для цього ми вимагатимемо від цих банків мінімального внеску в розмірі 25 відсотків у формі вливання грошових коштів або заміни пайових інструментів на боргові до кінця січня 2015 року. В іншому разі, за умови, що ці банки не оголошені НБУ проблемними, до них будуть застосовуватися тимчасові обмеження пруденційного характеру, у тому числі: (i) нульова верхня межа збільшення чистого кредитування; (ii) заборона будь-якого нового кредитування пов'язаних осіб; (iii) заборона повернення депозитів пов'язаним особам; і (iv) призначення старшого куратора від НБУ у виконавчу раду і основні керівні комітети банку. Ми будемо вимагати повного виконання планів рекапіталізації до кінця червня 2015 року. У тих випадках, де потреби в капіталі доповнюватимуться зменшенням кредитного навантаження на активи, НБУ отримає від материнських компаній або кваліфікованих акціонерів письмових зобов'язань утримувати їхні кредитні лінії або депозити у пов'язаних банках у сумах, не менших за необхідних капітал. Банки, які не дотримуються остаточних строків капіталізації, підлягатимуть реструктуризації та виведенню з ринку. Ми також подали до Верховної Ради зміни до закону про заходи, спрямовані на сприяння капіталізації та реструктуризації банків з метою: (i) надання ФГВФО дозволу застосовувати принцип солідарної відповідальності усіх недепозитних кредиторів за збитки; (ii) виключення положень, які можуть затримати процес реструктуризації банку; і (iii) забезпечення адекватної капіталізації банків. Ми скоординуємо із працівниками МВФ будь-який можливий захід, що впливає на фінансову стабільність. Плани рекапіталізації наступних 20 найбільших банків затверджено, і вони будуть виконані до кінця лютого 2015 року.

16. Банки, що не дотримуються своїх планів рекапіталізації, будуть виведені з ринку. Якщо власники системних банків не бажають або нездатні провести рекапіталізацію своїх установ, до такого банку будуть застосовані заходи втручання і він буде або виведений з ринку, або рекапіталізований за державні кошти, як це передбачено законом про ФГВФО і законом про заходи, спрямовані на сприяння капіталізації та реструктуризації банків. До проведення державної рекапіталізації уповноважена особа ФГВФО залучить для капіталізації банку депозити пов'язаних осіб, згідно з їх визначенням у законі (здебільшого пов'язані з вищим керівництвом та акціонерами, які володіють більше ніж 10 відсотками акцій з правом голосу), субординований борг та кошти незабезпечених недепозитних кредиторів на суму до 25 відсотків регулятивного капіталу, з тим щоб держава стала контролюючим акціонером з часткою участі 75 або більше відсотків прав голосу. Бюджет буде готовий забезпечити усі обґрунтовані суми коштів для, необхідні для реструктуризації і рекапіталізації банків.

17. Ми розробимо конкретний графік для задоволення будь-яких додаткових потреб у капіталі, що виникають внаслідок нещодавніх надзвичайних подій. До кінця липня 2015 року і до кінця вересня 2015 року, на основі даних на кінець 2014 року і кінець березня 2015 року відповідно, ми оновимо діагностичні обстеження всіх діючих банків з числа перших 10 та 10 наступних банків відповідно, щоб визначити додаткові збитки, пов'язані з конфліктом на сході і погіршеними економічними перспективами до кінця 2017 року. Це оновлення буде виконано на базі Технічного Завдання, яке буде узгоджено з експертами МВФ та Світового Банку до кінця березня 2015 року і включатиме два етапи: (i) *Оцінка якості активів*: має бути здійснена на основі положення про оцінку кредитного ризику і за участі інспекційних груп НБУ; (ii) *Стрес-тестування*. На основі базового програмного макросценарію і з використанням внутрішнього моделювання силами НБУ буде визначено прогнозні втрати на період до кінця 2017 року. Ретельний моніторинг цього обстеження буде здійснювати Керівний комітет. МВФ і Світовий Банк призначить незалежних спостерігачів до цього комітету. Якщо в результаті діагностичного обстеження буде виявлено недостатній рівень капіталу будь-якого банку з нормативним коефіцієнтом достатності капіталу нижчим за 10 відсотків, такому банку буде запропоновано представити до кінця серпня 2015 року і до кінця жовтня 2015 року – для групи перших 10 та 10 наступних банків відповідно – достовірні плани капіталізації з метою досягнення мінімального (i) 5-відсоткового рівня капіталізації до кінця січня 2016 року (4 відсотка – капітал I рівня і 1 відсоток – капітал II рівня); 7-відсоткового рівня (6 відсотків – капітал I рівня і 1 відсоток – капітал II рівня) до кінця грудня 2017 року; і (iii) 10 відсоткового рівня (7 відсотків – капітал I рівня і 3 відсотки – капітал II рівня) до кінця 2018 року. Якщо за результатами обстеження буде виявлено неплатоспроможність деяких банків, ці банки мають бути приведені до рівня платоспроможності (позитивний показник капіталу) до кінця серпня і кінця жовтня 2015 року - для групи перших 10 та 10 наступних банків відповідно.

Поліпшення відновлення економічної вартості активів та офіційне розслідування неплатоспроможності банків

18. Ми продовжимо поліпшення перспектив для відновлення економічної вартості активів і підзвітності ФГВФО, а також виявлення неналежної банківської практики у неплатоспроможних банках. Ми будемо діяти на трьох фронтах:

- a. Продовження строків для завершення ліквідації банку.** Для цього до кінця травня 2015 року ми приймемо закони, щоб дозволити ФГВФО завершувати ліквідацію банку протягом п'яти років (порівняно з нинішнім 3-річним строком).
- b. Оцінка варіантів для поліпшення відновлення економічної вартості активів.** За технічної допомоги з боку Світового банку і на основі міжнародного досвіду, до кінця червня 2015 року ми завершимо оцінку наявних варіантів для максимізації вартості відновлених активів, беручи до уваги відсутність бюджетних ресурсів для розробки дорогих заходів. Також із експертами Світового банку ми складемо план

дій, який включатиме ключові показники ефективності для оцінки прогресу, досягнутого ФГВФО у напрямку відновлення вартості активів.

- с. Ініціювання юридичної експертизи (судово-бухгалтерської експертизи) збанкрутілих банків.** До кінця лютого 2015 року ми завершимо розробку технічного завдання, щоб спрямувати юридичну експертизу банків з тимчасовою адміністрацією на визначення того, чи привело до неплатоспроможності банку певне правопорушення або неналежна банківська практика. Тендерний процес для відбору фірм, відповідальних за проведення розслідування в рамках юридичної експертизи перших двох випадків буде ініційовано до кінця квітня 2015 року, маючи на меті розпочати розслідування до кінця червня 2015 року. У разі виявлення шахрайства та інших незаконних дій керівництва або власників, ФГВФО доповість про це правоохоронним органам. Ми звернемося до донорського співтовариства з проханням надати кошти на підтримку проведення такої експертизи.

Зміцнення спроможності банків вирішувати питання проблемних позик

19. Ми забезпечимо ефективність системи вирішення питання щодо негативно-класифікованих кредитів. Ми працюватимемо на трьох фронтах:

- а. Законодавство.** За технічної підтримки з боку МВФ, до середини травня 2015 року ми визначимо комплекс реформ, які необхідні для зміцнення нашої правової бази, пов'язаної з реструктуризацією приватного боргу, на основі передової міжнародної практики та досвіду різних країн, з охопленням питань щодо порядку відчуження заставного майна, корпоративної та особистої неплатоспроможності та податкових ініціатив. До кінця липня 2015 року ми маємо наміри подати до Верховної Ради законопроект з метою впровадження таких реформи, щоб забезпечити наявність належної системи для сприяння поверненню до нормальної діяльності життєздатних, але проблемних позичальників.
- б. Механізм позасудового вирішення спорів.** За технічної допомоги з боку ЄБРР, консультуючись з МВФ і в тісній співпраці між НБУ, Мінфіном, ФГВФО і банками, до кінця червня 2015 року ми створимо скоординовану систему позасудової реструктуризації кредитів згідно з оптимальною міжнародною практикою, що включає у т.ч. принципи Міжнародної асоціації професіоналів у сфері реструктуризації, неплатоспроможності та банкрутства (INSOL) і Стамбульській підхід. Це могло б передбачати створення функції Координаційного секретаріату та Арбітражної ради, а також розробки усіх необхідних нормативних документів. Ми забезпечимо імплементацію цієї системи з дотриманням необхідних часових термінів у відповідності з основними фінансовими цілями в рамках програми.
- с. Валютні іпотечні кредити.** Ми налаштовані на підтримку добровільного переговорного процесу між позичальниками і банками щодо реструктуризації валютних іпотечних кредитів, що дотепер обслуговуються позичальниками, які виконують свої зобов'язання, намагаючись побороти скрутне становище. Держава

та НБУ не повинні втручатися у двосторонні переговори між позичальниками і банками, одночасно забезпечуючи справедливий процес. У цьому зв'язку, якщо буде прийнято закон, що вимагатиме примусової конвертації валютних іпотечних кредитів у гривневі, Президент накладе вето на набуття чинності цим законом. На основі існуючих керівних положень НБУ щодо простроченого кредиту та передового міжнародного досвіду, за технічної допомоги МВФ, до кінця березня 2015 року НБУ видасть Кодекс поведінки з метою спрямування переговорів між позичальниками в скруті та банками і розробки положень щодо реструктуризації боргу і апеляційного процесу. Кодекс буде націлений на те, щоб схилити банки та позичальників до справедливих і збалансованих переговорів.

С. Фіскальна політика

Ми відновлюватимемо надійність державних фінансів і забезпечимо сталу динаміку державного боргу за рахунок рішучого і тривалого середньострокового фіскального коригування. Враховуючи порівняно високий рівень державного боргу і державних витрат України до ВВП, ми будемо домагатись масштабної, але необхідної консолідації за рахунок оптимізації витрат, спрямованої на менший за розміром і більш ефективний уряд. При цьому, ми зробимо податкову систему сприятливою для зростання, прозорою і справедливою для зростання приватної діяльності. Ми також якнайшвидше здійснимо фінансове оздоровлення НАК «Нафтогаз України», давнього джерела бюджетних витоків, і до 2017 р. припинимо державне субсидування компанії. Ми суворо обмежимо інші операції, що призводять до формування боргу, до тих, що є необхідними, одночасно забезпечивши відповідні державні ресурси для підтримки оздоровлення банківської системи. Попри наші власні значні фіскальні зусилля, нам потрібна буде підтримка з боку зовнішніх кредиторів для забезпечення стабільного скорочення обсягу боргу з метою досягнення нашого цільового показника боргу в розмірі менше 71 відсотка від ВВП до 2020 р.

21. З цією метою, і не зважаючи на несприятливе економічне середовище, ми націлені на дотримання прийнятних цільових показників дефіциту бюджету на середньо-термінову перспективу, беручи до уваги потреби бюджету, що зазнають змін. Програмою передбачені наступні цільові показники (фіскальні кількісні критерії ефективності та індикативні цільові показники для цілей моніторингу виконання програми визначені в Таблиці 2):

- a. Об'єднані сальдо НАК «Нафтогаз України» і сектору загальнодержавного управління.** Ми маємо на меті скоротити *об'єднаний дефіцит сектору загальнодержавного управління та НАК «Нафтогазу»* з 10.3 відсотка ВВП у 2014 році до 7.4 відсотка ВВП у 2015 році і вжити будь-яких заходів, необхідних для того щоб досягнути цієї мети. Окрім того, ми продовжуватимемо скорочувати об'єднаний дефіцит до 2.6 відсотків ВВП до 2018 року.
- b. Дефіцит бюджету сектору загальнодержавного управління.** *Загальний дефіцит* скоротиться з 4.6 відсотків від ВВП в 2014 р. до 2.6 відсотків від ВВП до 2018 р. За цими цифрами стоять суттєві фіскальні зусилля, оскільки *первинне сальдо* зміниться з дефіциту в розмірі 1.2 відсотки від ВВП в 2014 р. і досягне профіциту в

розмірі 1.6 відсотків від ВВП до 2018 р. Ми забезпечимо консолідацію, головним чином за рахунок оптимізації видатків, що підтверджуватиметься скороченням *первинних видатків* з 43 відсотків від ВВП в 2014 р. до 39.2 відсотків від ВВП до 2018 р.

- с. **Сальдо НАК «Нафтогаз України».** *Дефіцит НАК «Нафтогаз України»* покращиться із значення 5.7 відсотків від ВВП в 2014 р. до 3.1 відсотків від ВВП у 2015 р. і до 0 відсотків від ВВП до 2017 р. і на подальшу перспективу. Починаючи з бюджету на 2017 рік, будь-яка урядова підтримка Нафтогазу інтерпретуватиметься відповідно до стандартів бухгалтерського обліку ESA/GFSM, за якими урядова підтримка державних підприємств відображається як поточна субсидія.

22. Бюджет на 2015 р., прийнятий в грудні 2014 р., був орієнтований на цільовий показник загального дефіциту 65 млрд. грн., що базується на суттєвій оптимізації поточних первинних видатків за рахунок обмеження видатків і дотримання фіскальної дисципліни, а також здійснення податкової реформи.

- а. В частині видатків, з огляду на складну ситуацію з фінансуванням та потребу оптимізації поточних видатків з метою вивільнення коштів, необхідних для фінансування соціальних видатків та розвитку інфраструктури, ми продовжували утримувати номінальний розмір мінімальної і максимальної пенсій на існуючому рівні до 1 грудня 2015 року; продовжили корегувати коефіцієнт заміщення із 80 відсотків у 2013 році і 70 відсотків у 2014 році до 60 відсотків цього року за винятком пенсій для пенсіонерів-військовослужбовців; обмежили видатки на товари та послуги; скасували цінні субсидії вугільній галузі; а також взяли на себе зобов'язання до 1 грудня 2015 р. утримувати мінімальну і базову зарплату першого тарифного розряду, що використовується для визначення базової зарплати у бюджетному секторі на незмінному рівні грудня 2013 року. У результаті цих жорстких, але необхідних заходів, а також внаслідок оптимізації кількості працюючих у бюджетних організаціях, фонд заробітної плати бюджетного сектора (не враховуючи військових) утримується на рівні 2014 року.
- б. В частині надходжень, беручи до уваги необхідність зменшити податкове навантаження, одночасно розширивши податкову базу, ми скоротили викривлююче і несуттєве оподаткування за рахунок відміни або консолідації різних невеликих податків і зборів та відмінили податок на безготівкові валютні операції. Ми розширили базу оподаткування податком на нерухомість і ввели новий акцизний податок на кінцевий продаж за ставкою 5 відсотків. Також був введений новий дорожній збір з автомобілів класу «люкс», що стягуватиметься на щорічній основі. З огляду на поширення практики заниження даних про оплату праці, ми скоротили розмір єдиного соціального внеску на 60 відсотків для тих осіб, що значно збільшують обсяг офіційного фонду заробітної плати і підвищують розмір середньої заробітної плати. Ми посилили прогресивність податку на доходи фізичних осіб і розширили базу оподаткування, включивши в неї доходи від капіталу, одночасно збільшивши при цьому ставку відповідного податку з 15 до 20 відсотків. Ми зменшили оподатковуваний мінімум для

пенсійних виплат з десяти до трьох мінімальних заробітних плат. Окрім того, ми продовжили період дії «військового» податку на доходи до того моменту, коли Верховною Радою буде ухвалено рішення про завершення військової реформи.

- с. Для посилення платіжної дисципліни ми внесли зміни в законодавство з питань трансфертного ціноутворення, розширивши охоплення правил трансфертного ціноутворення. Для підвищення рівня розрахунків по ПДВ ми ввели електронну систему адміністрування ПДВ. Ми також зробимо обов'язковим використання касових апаратів фізичними особами-підприємцями, починаючи з 1 липня 2015 р. Крім того, ми відмінили можливість для великих платників податків самостійно обирати податкову інспекцію для обслуговування. На поточний момент майже 60 відсотків великих платників податків обслуговуються поза Інспекціями з обслуговування великих платників податків (ООВП). До кінця 2015 р. ми переведемо всіх осіб, які відповідають критеріям великих платників, на обслуговування в ООВП(структурний маяк).

23. Для досягнення наших фіскальних цільових показників на 2015 рік і створення надійного підґрунтя для нашого середньострокового фіскального коригування ми прийняли рішення вжити додаткових бюджетних заходів. Затвердження Парламентом Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет на 2015 рік» і пакету відповідних законодавчих актів в сфері оподаткування і видатків, узгоджених із максимальним показником дефіциту для сектору загальнодержавного управління на рівні 78.2 млрд. грн., є *попереднім заходом*. Найважливішими змінами з огляду їх впливу на бюджет є:

- i. Соціальна допомога.** Ми збільшимо субсидії на оплату комунальних послуг домогосподарствам для пом'якшення впливу зростання роздрібних тарифів на енергоносії на найуразливіші верстви, що додатково вартуватиме до 12.5 млрд. грн. В бюджеті вже передбачене надання допомоги домогосподарствам, які мають право на різні виплати, виходячи з рівня їх доходів, а також скорочення страхових і нестрахових соціальних виплат, які неможливо здійснювати через брак коштів.
- ii. ПДВ, прибутки та роялті.** Ціни на газ внутрішнього видобутку, що видобувається дочірньою компанією НАК «Нафтогаз» «Укргазвидобування» (УГВ), буде підвищено на 355 відсотків. У той час як частина додаткових надходжень УГВ допоможе збільшити інвестиції у вітчизняний видобуток газу, підвищуючи нашу енергетичну незалежність, решта додаткових надходжень буде зібрано урядом у формі податкових надходжень (ПДВ, податок на прибуток, оподаткування роялті), що допоможе компенсувати додаткові видатки, пов'язані із збільшенням соціальних, пов'язаних з підвищенням цін на енергоносії.
- iii. Фонд заробітної плати.** Маючи на меті формування більш компактного уряду, ми скоротимо кількість працюючих, що отримують заробітну плату з бюджету, на 3 відсотки впродовж 2015 р., в тому числі на 20 відсотків чисельність держслужбовців. Останнє скорочення частково буде пов'язане із закриттям надмірної кількості контролюючих органів. Ми розпочнемо цей

процес в повному обсязі 1 березня 2015 р. і плануємо завершити його до кінця вересня 2015 р. Одночасно – в рамках наших зусиль з протидії корупції - ми відмінимо Закон, що обмежує заробітну плату працівників урядових структур і НБУ на рівні 7-10 мінімальних заробітних плат, оскільки це може змусити багатьох високопосадовців залишити державну службу і призвести до втрати цінного людського капіталу. Ми компенсуємо вплив відміни цього Закону в межах фонду заробітної плати, передбаченого бюджетом.

- iv. Пенсії.** Для того, щоб адаптуватися до демографічних тенденцій та поліпшити стійкість пенсійної системи, що дасть уряду можливість у майбутньому забезпечувати справедливі пенсії, ми вживемо кілька заходів, спрямованих на заощадження ресурсів. Зокрема, ми зменшимо виплати працюючим пенсіонерам і обмежимо можливості дострокового виходу на пенсію поступово (на 6 місяців кожного року) підвищуючи пенсійний вік, загалом передбачивши зростання пенсійного віку на 5 років, а також збільшення робочого стажу, який враховується при обрахуванні розміру пенсії, на 5 років для низки професій, що мають право дострокового виходу на пенсію (як визначено у Додатку до Технічного Меморандуму), із введенням у дію цієї норми з 1 квітня 2015 року. Ці заходи вже у 2015 році забезпечать загальну економію в сумі 1.6 млрд. грн. Уряд передбачить законодавчі норми і забезпечить відповідний обсяг коштів для того, щоб пенсіонери, які залишаються на непідконтрольних урядові територіях і не отримали пенсій у 2014 році, змогли їх отримати на вимогу.

24. В 2016-2018 рр. ми продовжимо поступову бюджетну консолідацію на основі оптимізації видатків для зменшення дисбалансів, скорочення розміру уряду, посилення довіри і сприяння зростанню. В частині видатків ми спиратимемося на структурні фіскальні заходи, створюючи при цьому фіскальний простір для інвестицій на підтримку зростання. Ключовою відправною точкою для коригування є пенсійна реформа з додатковими заходами, спрямованими на вирішення питань заробітної плати в державному секторі, товарів і послуг (закупівлі), а також посилення соціальної допомоги найбільш нужденним. В частині надходжень ми продовжимо перехід докладати зусиль для забезпечення більш ефективної і справедливої податкової системи, спрямованої на відхід від прямих податків на користь непрямих і оподаткування природних ресурсів, що сприятиме інвестиціям. Ми продовжимо працювати в напрямку спрощення податкової системи, зменшення податкового навантаження, обмеження можливостей для уникнення оподаткування, відміни звільнень від оподаткування і заохочення до формалізації економічної діяльності. В ході реалізації програми будуть розроблені конкретні заходи і маяки.

Реформи видатків

- а. Параметрична Пенсійна реформа.** Ми визнаємо необхідність проведення комплексної Пенсійної реформи, спрямованої на переформатування загальних

завдань і структури пенсійної системи. Попри низький середній рівень пенсійних виплат, через низький пенсійний вік, наявність можливостей дострокового виходу на пенсію і щедрі умови пенсійного забезпечення для окремих професій загальний обсяг пенсійних видатків, виражених як частка від ВВП, є одним з найвищих в Європі. Ми продовжимо реформи, що розпочались в 2011 р., для посилення фінансової стійкості системи в довгостроковій перспективі і забезпечення її більшої справедливості. Використовуючи допомогу від МВФ, ми переглянемо пенсійну систему з метою зменшення її дефіциту і забезпечення європейських стандартів. Для цього ми подамо до Верховної Ради переглянутий Закон України «Про пенсійне забезпечення» не пізніше 15 вересня 2015 р. з тим, щоб він вступив в силу з 1 січня 2016 р. В період дії програми ми індексуватимемо пенсії (в тому числі ті, що призначені держслужбовцям, і спецпенсії) до рівня цін і знизимо поріг для оподаткування пенсійних виплат податком на доходи. Ми також поступово уніфікуємо правила обчислення спеціальних і загальних пенсій.

- b. Розмір та ефективність уряду.** Ми продовжимо докладати зусиль для забезпечення більш раціональної кількості працюючих, що отримують заробітну плату з бюджету, маючи на меті зменшення фонду заробітної плати в середньостроковій перспективі до близько 9 відсотків від ВВП. В цьому зв'язку, ми переглянемо структуру заробітної плати для забезпечення конкурентного рівня оплати праці, особливо для керівної ланки центральних органів державного управління. З допомогою міжнародних партнерів ми розробимо і проведемо реформи в галузях охорони здоров'я і освіти, спрямовані на підвищення якості і більш ефективного використання і комбінацію ресурсів і, як результат, економію бюджетних коштів.
- c. Охорона здоров'я.** Реформа у царині охорони здоров'я матиме на меті відкрити цей сектор для приватного фінансування і поступово здійснити перехід до системи медичного страхування. Для цього, до кінця березня 2015, ми надішлемо до Верховної Ради законопроект, яким:
- (i) Буде змінено базис державного фінансування вторинної медичної допомоги за рахунок переходу від фінансування кількості лікарняних ліжок до фінансування на основі наданих послуг, а у царині первинної медичної допомоги – від «інфраструктурного» фінансування до фінансування «на душу населення».
  - (ii) Дозволить медичним закладам легально генерувати власний дохід.
  - (iii) Змінить правила державних закупівель, дозволивши закуповувати ліки та медичні товари через процедуру прямих багаторічних закупівельних процедур із залученням організацій ООН.
- d. Освіта.** Ми продовжуватимемо реформи у секторі освіти, розпочаті у 2014 році, маючи на меті поліпшення якості та ефективності видатків на освіту. У центрі реформ буде: (i) раціоналізація та скорочення кількості вищих навчальних закладів з 802 до 317; (ii) оптимізація мережі професійних учбових закладів; (iii) оптимізація системи загальноосвітніх середніх шкіл із скороченням кількості шкіл на 5 відсотків за рахунок об'єднання малокомплектних шкіл і відповідного скорочення

кількості працівників; а також (iv) скорочення державного замовлення на підготовку спеціалістів в залежності від потреб економіки і демографічних тенденцій. Ці реформи дадуть змогу скоротити видатки щонайменше на 300 млн. грн. у 2015 році і на подальший період. Для цього до кінця травня 2015 року ми подамо до Верховної Ради законопроект, маючи на меті прийняти всі необхідні законодавчі акти до початку наступного учбового року (1 вересня 2015 року) і завершити всі реформи впродовж 2015-2016 рр.

- e. **Соціальна допомога.** Для захисту найвразливіших верств населення у зв'язку із збільшенням розміру оплати за послуги, ми плануємо покращити існуючі програми соціального захисту (що наразі об'єднують програму допомоги по оплаті за житлово-комунальні послуги для різних категорій населення; програму надання субсидій на оплату житлово-комунальних послуг залежно від рівня доходів; і програму компенсації нових тарифів). Ми зробимо пріоритетною програму загального гарантованого мінімального доходу (ГМД), оскільки вона краще орієнтована на домогосподарства з низькими доходами, хоча це вимагатиме значних адміністративних зусиль.
- f. **Інвестиції.** Для підтримки зростання ми збільшимо рівень капітальних інвестицій з 1 відсотка від ВВП в 2014 р. до більш ніж 3 відсотків від ВВП до 2018 р. і надалі підтримуватимемо його для фінансування нагальних потреб України в реконструкції і довгострокових цілей розвитку інфраструктури.

Реформи податкової політики

- g. **Єдиний соціальний внесок.** Ми продовжимо зменшувати клин єдиного соціального внеску, що має заохочувати вивід заробітної плати з тіні. Результати зусиль, спрямованих в 2015 році на легалізацію, зададуть напрямок подальшого реформування ставок єдиного соціального внеску. Темпи цієї реформи будуть тісно пов'язані із результатом скорочення пенсійних видатків.
- h. **Оподаткування ПДВ сільського господарства.** Ми визнаємо, що сільськогосподарський сектор перетворився на один із найбільш прибуткових секторів української економіки. Відтак, із січня 2016 р. ми поширимо дію загального режиму оподаткування ПДВ на весь сільськогосподарський сектор у відповідності до міжнародної практики.
- i. **Податок на доходи фізичних осіб.** Ми продовжимо реалізовувати заходи, започатковані в 2015 році з розширення бази і подальшого підвищення прогресивності оподаткування. Це включатиме кроки в напрямку кращого визначення і оподаткування доходів і статків заможних громадян за технічної підтримки з боку МВФ.
- j. **Податки на майно.** Ми поступово відмінимо звільнення від оподаткування і піднімемо ставки податків. Додаткові надходження допоможуть укріпити власну базу надходжень місцевих органів влади.
- k. **Оподаткування видобувної промисловості.** Ми впровадимо новий фіскальний режим для видобувної галузі, починаючи з 2016 року, що забезпечить перехід на

оподаткування згідно з передовою міжнародною практикою, у т.ч. переглянемо чинний рівень ставок роялті. Ми підготуємо і до 1 липня 2015 року подамо на розгляд Верховної Ради відповідні зміни до Податкового кодексу і паралельно посилюватимемо адміністративну спроможність в цій сфері, використовуючи для цього технічну експертизу МВФ.

25. В ході реалізації програми ми також будемо проводити реформи для вдосконалення адміністрування надходжень і управління державними фінансами. Ми розробимо конкретні заходи і строки по мірі необхідності, консультуючись з МВФ, приділяючи основну увагу таким сферам:

- a. Реформа адміністрування надходжень.** Консультуючись зі спеціалістами МВФ, ми до кінця квітня 2015 р. підготуємо план вдосконалення адміністрування надходжень, спрямований на модернізацію Державної фіскальної служби (*структурний маяк*). План передбачатиме реформу керівництва та інституційну реформу, що забезпечать оптимізацію територіальних управлінь, вивільнивши велику кількість недостатньо ефективних співробітників, модернізацію та автоматизацію системи митниці, а також поліпшення її управління і прояснить питання підзвітності органу із збору надходжень, підпорядкувавши Державну фіскальну службу України Міністерству фінансів, що допоможе Міністерству покращити координацію податкової політики і адміністрування податків. Очікується, що запровадження цієї нової системи розпочнеться з січня 2016 року (*структурний маяк*). Ми також надалі докладатимемо зусиль для покращення системи вирішення податкових спорів і стягнення податкової заборгованості, зосередившись на найбільших боржниках і підтримуючи заходи, що відповідають кризовим умовам. Ми вживемо заходів для недопущення зростання обсягів протермінованої податкової заборгованості, крім Автономної республіки Крим, Донецької і Луганської областей. Ми посилюватимемо адміністративну спроможність при застосуванні законодавства про трансфертне ціноутворення.
- b. Дотримання вимог по сплаті єдиного соціального внеску.** Ми вживатимемо заходів для покращення дотримання вимог, в тому числі спрямувавши з квітня 2015 р. більше ресурсів на боротьбу з ухилянням від сплати.
- c. Управління державними фінансами.** Ми: (i) посилимо середньострокове планування бюджету, впровадивши середньострокову фіскальну базу і максимальні показники видатків для головних бюджетних розпорядників і (ii) розробимо конструктивні характеристики середньострокової бюджетної бази і підготуємо відповідні зміни до Бюджетного кодексу з метою впровадження повноцінної середньострокової бюджетної бази, починаючи з 2018 року.
- d. Управління грошовими коштами.** Ми: (i) проаналізуємо використання всіма центральними органами державного управління коштів на рахунках в комерційних банках, в тому числі на валютних рахунках, і закриємо ті, в яких немає потреби; (ii) створимо в Міністерстві фінансів України або Державній казначейській службі України підрозділ з планування грошових коштів; і (iii) зменшимо волатильність

Єдиного казначейського рахунку за рахунок вирівнювання основних надходжень і видатків.

- e. **Виконання бюджету.** Ми: (i) введемо систему контролю виконання зобов'язань в структуру виконання бюджету; (ii) усунемо відмінності між захищеними і незахищеними статтями.
- f. **Максимальний рівень боргу.** Ми повторно розглянемо останні зміни, спрямовані на впровадження положень про обставини, що звільняють від виконання зобов'язань, у разі відхилення від встановленого законом ліміту боргу, і введемо 5-відсотковий ліміт на видачу державних гарантій.

26. **Для забезпечення належного фінансування в наступні роки, а також щоб забезпечити стабільне скорочення обсягу боргу в майбутньому, ми маємо намір провести консультації з власниками нашого суверенного боргу стосовно боргової операції з метою покращення прийняттого рівня боргу в середньостроковій перспективі.** Для сприяння цим консультаціям і у відповідності із передовою міжнародною практикою, ми запросили фінансових і юридичних радників (*попередній захід*). Хоча конкретні умови боргової операції будуть залежати від двосторонніх переговорів з кредиторами, вони керуватимуться наступними загальними цілями: (i) генерування фінансування на суму приблизно 15 млрд. дол. США за період реалізації програми; (ii) забезпечення до 2020 р. співвідношення державний борг/ ВВП на рівні, нижчому за 71 відсоток від ВВП; і (iii) підтримування валових потреб у фінансуванні бюджету в середньому на рівні 10 відсотків від ВВП (максимум 12 відсотків від ВВП на рік) в 2019–2025 рр. Як очікується, обговорення питань реструктуризації розпочнеться на основі програмного базового макроекономічного прогнозу, проте до його завершення макроекономічний прогноз, покладений в основу операції, буде переглядатись. Очікується, що боргову операцію буде завершено до першого перегляду.

D. Політика в галузі енергетики

27. **Наша амбітна і всеосяжна програма реформування сектору енергетики, розпочата в 2014 р., знаменує собою рішучий розрив з минулим.** Збитковий і непрозорий газовий сектор України є джерелом суттєвого тиску на державні фінанси, зовнішній сектор і всю економіку. Дуже низькі ціни на газ, що використовується в житлово-комунальному господарстві, і тарифи для підприємств ТКЕ заохочують до надмірного споживання енергії і призводять до великих квазі-фіскальних збитків НАК «Нафтогаз України», спричиняють збільшення імпорту газу, перешкоджають інвестиціям в розвиток внутрішнього виробництва і посилюють проблеми управління. Для вирішення цих проблем наші реформи мають на меті: (i) повернути прибутковість НАК «Нафтогаз України» за рахунок збільшення ціни на газ і теплову енергію до рівня окупності на основі міжнародних цін на газ, вдосконалення управління компанією і її реструктуризації; (ii) покращити систему соціального захисту, пов'язаного з

енерготарифами, для належної підтримки найвразливіших верств; і (iii) здійснити додаткові структурні реформи для залучення капіталовкладень, підвищення енергоефективності і сприяння енергонезалежності.

28. Фінансове оздоровлення НАК «Нафтогаз України» є ключовою метою програми. Для цього ми вживатимемо рішучих заходів щодо підвищення тарифів для населення, покращення рівня оплати і зниження витрат з метою скорочення дефіциту Нафтогазу до 3.1 відсотків від ВВП в 2015 році і його повного подолання до 2017 року. Ці кроки будуть супроводжуватись суттєвою реструктуризацією компанії з метою посилення корпоративного управління і підвищення операційної ефективності.

а. Різке зростання цін для кінцевих споживачів. Попри зростання цін на газ і теплову енергію для кінцевих споживачів наприкінці 2014 року на 56 і 40 відсотків відповідно, наступне знецінення гривні розмило прибуток. Ми суттєво збільшимо ціни для кінцевих споживачів і працюватимемо над покращенням рівня оплати.

і. Роздрібні ціни на газ. Ми завершимо процес збільшення цін на газ до рівня паритету з імпортом до квітня 2017 р. Першим кроком стане реформування чинної системи цін для населення, що передбачатиме скорочення цінових категорій з чотирьох до двох. Окрім того, регулятором ринку енергетики буде ухвалене та офіційно оприлюднене рішення про підвищення роздрібною ціни на газ для домогосподарств в середньому на 285 відсотків. Це відповідатиме ціні, що становитиме 3600 грн.тис. куб.м. для категорії споживання 1 (менше 200 м³ на місяць для споживачів, що використовують газ для опалення у холодну пору року) і 7187 грн./тис. куб.м для категорії споживання 2 (понад 200 м³ на місяць, а також у випадку використання газу лише для приготування їжі та підігріву води) із вступом у дію 1 квітня 2015 р. (*попередній захід*). Це дасть можливість довести ціну, отримувану НАК «Нафтогаз», до не менше ніж 2200 грн./тис.куб.м без ПДВ для категорії споживання 1 і 5100 грн./ тис.куб.м без ПДВ для категорії споживання 2. Ми ліквідуємо структуру ціноутворення, що базується на двох категоріях і підвищимо ціни для населення до рівня, необхідного для досягнення 75 відсотків рівня паритету з імпортом у квітні 2016 року і 100 відсотків цього рівня у квітні 2017 року. Після досягнення повного паритету з імпортом ми затвердимо нову методологію формування роздрібних цін на газ, прив'язавши їх у т.ч. до таких релевантних факторів як динаміка цін на імпортний газ і обмінний курс, яка застосовуватиметься щоквартально. Ціни, сплачувані дочірнім газодобувним компаніям НАК «Нафтогазу», будуть поступово – до квітня 2017 року - підвищені принаймні до рівня, еквівалентного 150 дол. США/ тис. куб. м, для сприяння інвестиціям і нарощування майбутнього видобутку газу. Ми гарантуємо, що наша структура формування цін на енергоносії покриватиме всі витрати на інвестиції в повному обсязі. У разі, якщо компоненти ціни, не пов'язані з НАК «Нафтогаз», будуть змінюватись впродовж року, для їх відображення буде змінюватись роздрібна ціна, а не ціна, отримувана НАК «Нафтогазом».

- ii. **Роздрібні ціни на теплову енергію.** Ми скоригуємо ціни на теплову енергію до рівня повного паритету з імпортом до квітня 2017 року, щоб дати час для здійснення інвестицій з метою підвищення енергоефективності, що дозволить скоротити втрати в системі і дасть можливість споживачам краще управляти своїм споживанням за рахунок таких заходів, як встановлення лічильників, регуляторів і утеплення. Відповідно, регулятор ринку енергетики прийме та офіційно опублікує рішення про підвищення роздрібних цін на теплову енергію для домогосподарств в середньому на 67 відсотків до 625 грн./гКал із вступом у дію, починаючи з 1 квітня 2015 р. (*попередній захід*). Це дасть можливість довести ціну, отримвану НАК «Нафтогазом», до рівня не менше ніж 1793 грн./тис. куб. м без ПДВ і націнки. Після цього, ціни на теплову енергію збільшаться до рівня, який відповідатиме ціні на газ, що становитиме 75% від рівня повного паритету з імпортом у квітні 2016 р., і до 100% цього рівня у квітні 2017 року. До цього моменту ціни не будуть коригуватися в бік зменшення. Після цього ми також затвердимо нову методологію розрахунку роздрібних цін на теплову енергію, прив'язавши їх до квартального руху цін на імпортований газ і до обмінного курсу та інших релевантних факторів. Якщо компоненти ціни, не пов'язані з Нафтогазом, зростатимуть протягом року, то відповідно змінюватиметься роздрібна ціна, а не та ціна, яку отримує Нафтогаз.
- iii. **Ціни на газ для промислових споживачів.** Ми продовжимо коригувати ціни на газ для промисловості для врахування змін обмінного курсу і цін на імпортований газ.

в. Структурна реформа. Для підвищення ефективності НАК «Нафтогазу» і вдосконалення керівництва компанією, ми здійснимо наступне:

- i. **Збирання платежів.** Після консультацій з МВФ ми подамо у Верховну раду зміни до законодавства, спрямовані на покращення збирання платежів НАК «Нафтогазом» (*попередній захід*) і забезпечимо прийняття їх Верховною Радою до 31 березня 2015 р. (*структурний маяк*). Ці зміни є критичними для підвищення рівня збирання НАК «Нафтогазом України» існуючої дебіторської заборгованості (більше 2 відсотків від ВВП наприкінці 2014 р.), і мають включати (i) зняття двох довготривалих мораторіїв (закон 2711-IV/2005 і Закон 2864-III/2001), що захищають енергетичні та інші компанії від застосування процедур примусового стягнення; і (ii) відключення споживачів від системи газопостачання у разі несплати ними за газ. За технічної допомоги від МВФ, ми розробимо нормативні акти, необхідні для застосування цього закону.
- ii. **Зовнішній аудит дебіторської заборгованості.** Для підтримки наших зусиль, спрямованих на стягнення старої дебіторської заборгованості, посилення прозорості і уникнення проблем із стягненням в майбутньому, ми проведемо незалежний аудит всієї дебіторської заборгованості НАК «Нафтогазу» до 30 червня 2015 р. (*структурний маяк*). Метою аудиту є виявлення боржників, визначення розміру відповідної заборгованості, а

також причин, що лежать в їх основі. Крім того, аудит буде корисний для висвітлення можливих недоліків внутрішніх процедур збирання платежів Нафтогазу. Аудит стане ключовим інструментом діагностики, що допоможе нам розчистити баланс компанії і посилить зусилля з отримання платежів в майбутньому. Ми звернемося до наших міжнародних партнерів із проханням надати зовнішнє фінансування аудиту.

- iii. **Аудит.** Ми завершимо повний аудит консолідованої звітності НАК «Нафтогазу» на основі МСФЗ визнаним аудитором за 2012 і 2013 рр. – до кінця березня 2015 р. і за 2014 р. – до кінця липня 2015 р.
  - iv. **Реструктуризація Нафтогазу.** Ми підтримуємо реструктуризацію Нафтогазу України з метою зменшення збитків, що виникли через проблеми управління, і покращення сприйняття суспільством цін, що повністю покривають витрати.
    - **Закон України «Про ринок газу».** Новий проект Закону «Про ринок газу» було передано Кабінету міністрів України. Цей Закон прокладає шлях для реструктуризації НАК «Нафтогазу» через створення нової моделі ринку газу в Україні. Закон забезпечить базу для: (i) доступу третіх сторін до газової інфраструктури; (ii) ухвалення методологій та тарифів енергетичним регулятором, а також (iii) вільної та добросесної конкуренції через лібералізацію цін. Зокрема, Закон встановлює конкретні механізми розмежування діяльності, пов'язаної з управлінням газовою інфраструктурою, і діяльності з видобування та постачання газу. Ми працюватимемо над тим, щоб цей Закон було прийнято Верховною радою до кінця квітня 2015 р. (*структурний маяк*).
    - **Реформа газового сектору і план запровадження.** Спільно з експертами Світового банку, Міністерством енергетики та вугільної промисловості наразі Нафтогаз опрацьовує остаточний варіант плану реформування газового сектору, який, зокрема, передбачає (i) поділ основних напрямків діяльності Нафтогазу (транспортування, зберігання і продаж газу), і (ii) покращення прозорості у сфері розподілу газу шляхом проведення аудитів розподільчих компаній та встановлення лічильників уздовж всього газового ланцюгу. Кабінет міністрів України затвердить цей план Нафтогазу до кінця лютого 2015 р..
  - v. **Посилення конкуренції.** Наприкінці лютого буде припинено дію надзвичайного заходу, що вступив в силу в листопаді 2014 р. і зобов'язував більш ніж 170 компаній купувати природний газ винятково у НАК «Нафтогазу», і ми не маємо наміру поновити його дію в майбутньому.
- c. **Реформа державних енергетичних компаній.** З допомогою ЄБРР ми також прагнемо покращити акціонування ключових державних компаній (включаючи, але

не обмежуючись ними, НЕК «Укренерго», ДП НАЕК «Енергоатом», НАК «Нафтогаз України» та його дочірні компанії). Ми впровадимо в їх корпоративне управління передові міжнародні стандарти і практики на основі Настанов ОЕСР. Ми також готуємо приватизацію «Центренерго», компанії-виробника електроенергії, та інших ключових виробничих компаній енергетичного сектору.

29. Відміна субсидування енергоносіїв вимагає ефективної стратегії захисту домогосподарств з низьким рівнем доходів від негативного впливу збільшення цін. Хоча останні реформи були націлені на забезпечення цього шляхом надання пільг з оплати енергоносіїв, виходячи з рівня забезпеченості, ліквідацію дублювання та створення нової програми компенсації підвищення цін на енергоносії для найбільш вразливих верств населення, необхідно здійснювати подальше реформування для того, впоратися із очікуваним великим зростанням кількості заявників на отримання цієї допомоги і обмежити обсяг фіскальних видатків. Ми вживатимемо заходів для об'єднання існуючих програм, посилення адресності допомоги і забезпечення кращого охоплення груп з низьким рівнем доходів. Зокрема:

а. Об'єднання програми, пільги, адміністративний потенціал. До 31 травня 2015 року ми об'єднаємо програму надання пільг по оплаті енергоносіїв та програму компенсації тарифів у розширену програму надання субсидій з оплати житлово-комунальних послуг і переведемо отримувачів компенсацій на програму надання субсидій. Для цього до 31 березня 2015 року ми підготуємо план такого об'єднання програм і обговоримо його з експертами МВФ та Світового Банку. У контексті цього об'єднання, консультуючись з експертами МВФ і Світового Банку, ми також переглянемо формулу визначення розміру виплат, щоб забезпечити дієві стимули для ефективного використання енергоресурсів та підвищення адресності допомоги нужденним. Окрім того, ми виділимо достатні бюджетні та адміністративні ресурси для того, щоб, з огляду на майбутнє велике підвищення тарифів, підготуватися до напливу нових отримувачів цієї допомоги. На середній термін ми вживатимемо кроків для того, щоб інтегрувати програму компенсації підвищення тарифів на енергоресурси у контекст більш широкої системи соціального забезпечення, яка вибудовуватиметься навколо реформованої та доступної програми загального мінімального доходу. Ця реформа оптимізує чинні виплати та об'єднає їх в єдину програму грошових трансфертів, головним завданням якої буде захист домогосподарств від бідності. Для цього ми встановимо строк переходу до нової системи – до 2017 року.

б. Система оплати. Ми переглянемо методологію нарахування оплати за енергоносії, передбачивши рівномірний розподіл оплати впродовж року, коли розрахунки за попередній опалювальний сезон будуть завершуватися до початку нового опалювального сезону, щоб уникнути надмірного навантаження на домогосподарства і підтримувати платіжну дисципліну.

с. Інформаційна кампанія. Ми також проводитимемо широкі інформаційні кампанії для роз'яснення громадськості питань збільшення тарифів і як це сприятиме покращенню надання послуг в сфері енергетики, посиленню енергонезалежності і фінансового стану Нафтогазу; а також для інформування про наявність нових програм надання енергетичних субсидій.

30. Існує потреба в програмах з енергоефективності та інвестицій для скорочення з часом собівартості енергії. Неефективність наразі спричинює суттєві втрати енергії на етапах її виробництва, транспортування і споживання домогосподарствами. Ми активізуємо наші зусилля, спрямовані на встановлення лічильників споживання газу й опалення, що дасть змогу домогосподарствам відстежувати та контролювати своє енергоспоживання. У той час як засобами вимірювання забезпечені майже всі домогосподарства, що напряду споживають великі обсяги газу, ступінь поширення газових лічильників серед домогосподарства, що споживають невеликі обсяги газу, а також лічильників теплової енергії є значно нижчим. Станом на середину 2014 року охоплення тепловими лічильниками становило лише 36 відсотків. Ми працюватимемо над тим, щоб досягти повного охоплення універсальними засобами для вимірювання споживання газу та опалення до кінця 2016 року, зобов'яжемо розраховувати рівень оплати лише на основі даних лічильників там, де вони встановлені, та перейдемо до всеохоплюючого нарахування оплати на основі споживання. Для підвищення енергоефективності потрібні законодавчі та інституційні реформи, які б встановили відповідальність за збільшення кількості використовуваних лічильників та індивідуальних підстанцій опалення і заохочували б вкладати в це кошти. З допомогою МФК та Агентства США з міжнародного розвитку ми вносимо зміни в законодавство, що дозволять здійснювати інвестиції в багатоквартирні будинки, на які припадає більша частина втрат теплоенергії. Ми вживемо кроків для того, щоб наші системи формування цін на енергоносії забезпечували повне покриття вартості усіх інвестиційних видатків.

Е. Урядування, прозорість та бізнес клімат

31. Ми рішучо налаштовані на вирішення глибоко вкорінених в Україні проблем, пов'язаних з урядуванням та слабкістю її бізнес-клімату. У жовтні Верховна Рада ратифікувала комплексну урядову стратегію реформ на період 2014-2017 рр., націлену на: (і) докорінне покращення урядування шляхом скорочення корупції, посилення виконавчої дисципліни у дотриманні законодавства та реформування судочинства; (ii) поліпшення бізнес-клімату; а також (iii) реформування державного сектору та фінансування політичних кампаній. До кінця лютого Уряд опублікує свою програму забезпечення імплементації стратегії реформ, ухваленої у жовтні.

32. Вдосконалення урядування і підвищення прозорості діяльності уряду, а також покращення бізнес клімату залишаються ключовими пріоритетними напрямками реформ в рамках нашої програми. Ми поступово запроваджуємо рекомендації, сформульовані за результатами діагностичного обстеження з питань урядування, проведеного у липні минулого року, у т.ч. мова йде про ухвалення у жовтні минулого року низки законів з протидії корупції та легалізації коштів, отриманих незаконним шляхом. Значного прогресу було забезпечено в напрямку досягнення мети щодо розбудови потужного антикорупційного агентства із слідчими повноваженнями, а внесення поправок до закону про протидію легалізації коштів, отриманих незаконним шляхом, та кримінального кодексу посилило наш інструментарій для боротьби з відмиванням «брудних» коштів. Разом з тим, у світлі попереднього досвіду низки неуспішних ініціатив, пов'язаних із спробами побороти корупцію у вищих ешелонах, ми рішучо налаштовані на подальше зміцнення правової бази для протидії корупції і встановлення пріоритетів з її імплементації. Зокрема, ми забезпечимо:

а. Вдосконалення нормативно-правової бази функціонування Національного Антикорупційного Бюро (НАБ). Ми уведемо у дію поправки до законодавства для того, щоб забезпечити ситуацію, за якої НАБ підлягатиме дії «здорового» зовнішнього нагляду, зможе провадити розслідування у стосунку до колишніх Президентів, зможе отримувати доступ до відповідної інформації, необхідної для провадження його розслідувань, а також забезпечити наявність відповідних механізмів, які створять можливість найму персоналу, що відзначатиметься високою доброчесністю (*попередній захід*). Більш конкретно: до Закону про НАБ буде внесено зміни з метою включення до нього наступних елементів:

і. Зовнішній нагляд. Передбачає процес незалежного зовнішнього нагляду, результатом якого буде публікування щорічного звіту про ефективність, незалежність та інституційні умови роботи НАБ. У центрі уваги у цьому звіті будуть загальні питання, жодні коментарі щодо конкретних розслідувань, що тривають, публікуватися не будуть. Нагляд буде здійснюватися комісією авторитетних експертів з міжнародним досвідом роботи у спеціалізованих антикорупційних агентствах із слідчими повноваженнями. Законом буде передбачено, що члени комісії: (1) будуть дотримуватимуться загальноновизнаних етичних норм та матимуть досвід антикорупційних розслідувань в інших країнах, які можна було б привнести на підкріплення їх міжнародного досвіду; (2) діятимуть незалежно і не підлягатимуть дії інструкцій, що походять з будь-яких джерел; а також (3) матимуть можливість отримувати від НАБ будь-яку інформацію щодо розслідувань, що має стосунок до виконання їхніх функцій, не втручаючись у провадження розслідувань, що тривають.

- ii. **Юрисдикція та інформація.** НАБ матиме змогу провадити розслідування щодо усіх високопосадовців, у т.ч. колишніх Президентів. Зазначений закон уповноважуватиме НАБ на отримання усієї відповідної інформації, необхідної для виконання його функцій, від державних органів влади та приватних осіб, у т.ч. інформації під грифом банківської таємниці, без обмежень і за відсутності вимоги на отримання судового ордеру.
- iii. **Професійна доброчесність штату працівників.** Для того, щоб гарантувати професійну доброчесність свого штату, Законом про НАБ буде забезпечено конкурентоспроможну та стабільну оплату праці Директора НАБ та персоналу, що працюватиме по найму, офіцерського складу та прикомандированих до НАБ осіб, а також передбачено вимогу погодження потенційних кандидатів на працевлаштування та осіб, що займають пости у НАБ, на проходження ретельної фонові перевірки (на наявність судимості, аналіз інформації про існування активів, бенефіціарним власником яких є особа, наявність конфлікту інтересів) за більш жорсткими вимогами, аніж це передбачено для державних службовців.
- iv. **Правова відповідність.** Ми вживемо заходів для того, щоб нормативно-правова база НАБ зберігала свою відповідність із специфікаціями, сформульованими у контексті структурного «маяка», виконання якого передбачено на кінець жовтня, а також із положеннями Конституції.
- в. Створення НАБ.** Ми вживемо усіх необхідних заходів для того, щоб до кінця квітня 2015 року організувати НАБ (*структурний маяк*). Зокрема, буде вжито кроків для того, щоб : (i) було обрано Директора НАБ; (ii) забезпечено адекватний бюджет, готовий до використання НАБ для організації своєї роботи і виконання поточних функцій; а також (iii) наявне безпечне і відповідне потребам приміщення для розташування центрального офісу НАБ.
- с. Вдосконалення нормативно-правової бази у сфері протидії відмиванню коштів.** До кінця червня 2015 року ми наростимо зусилля з імплементації нормативно-правової бази у сфері протидії відмиванню коштів для запобігання зловживань у фінансовому секторі з метою «відмивання» надходжень від корупції (*структурний маяк*). Ця робота буде вестися за наступними напрямками:
- i. **Нормативні акти.** НБУ внесе поправки до відповідних нормативних актів, що стосуються протидії відмиванню коштів і боротьби з фінансуванням тероризму на виконання законодавчих вимог, що стосуються вітчизняних політично значущих осіб.

- ii. **Керівні засади для фінансових установам.** Служба фінансового моніторингу надаватиме допомогу фінансовим установам та іншим підзвітним організаціям у виявленні вітчизняних політично значущих осіб (зокрема, у формі випуску відповідних керівних засад та проведення тренінгів).
- iii. **Співпраця між вітчизняними установами.** Буде запроваджено належні кроки для сприяння розвитку співпраці між НБУ, Держфінмоніторингом та НАБ. Останні мають передбачати імплементацію процедур, що зобов'язували б Держфінмоніторинг звітувати до НБУ про потенційні порушення фінансовими установами дотримання вимог, що стосуються протидії відмиванню коштів і боротьби з фінансуванням тероризму, а НБУ – звітувати перед Держфінмоніторингом про підозрілі транзакції, розкриті ним під час інспекцій, про які не повідомлялося раніше. Вони також повинні передбачати заходи, яких вживатимуть НАБ та Держфінмоніторнг для того, щоб формалізувати та сприяти співпраці між ними, зокрема для того, щоб забезпечити поширення Держфінмоніторингом інформації та результатів його аналізу до НАБ, у випадку існування підстав для підозр у корупційних правопорушеннях або пов'язаних з цим правопорушень з відмивання коштів, а також забезпечити можливість для НАБ звертатися із запитом про надання усієї релевантної інформації, що є у розпорядженні Держфінмоніторингу (відповідно до стандартів FATF).
- d. **Поглиблення процесу розкриття інформації про активи.** Ми зміцнюватимемо базу для розкриття інформації про активи високопосадовців. До кінця березня 2015 року відповідну нормативно-правову базу буде переглянуто для того, щоб у стосунку до розкриття активів високопосадовців, що підпадають під юрисдикцію НАБ, включити до неї вимогу про розкриття інформації про бенефіціарних власників та контролерів будь-яких коштів або активів (у визначенні FATF), а також передбачити щоб НАБ міг використовувати свої повноваження для перевірки достовірності цієї інформації про активи у будь-який момент. Високопосадовцям буде заборонено приймати будь-які подарунки та користатися будь-якими перевагами за винятком тих, що мають дуже невелику цінність, а також отримувати будь-яку платню або винагороду окрім тієї, що пов'язана із виконанням ними офіційних функцій або тих, що дозволені за Конституцією.
- e. **Інші заходи.** На подальшу перспективу, а також у відповідності до висновків діагностичного обстеження, яке відбулося у липні, та Стратегією протидії корупції на 2014-2017 рр., Уряд доповнить вищевикладені заходи кроками у контексті впровадження необхідних реформ, що стосуються Генеральної Прокуратури, та встановлення потужної та ефективної інституційної бази для здійснення превентивних заходів із запобігання корупції.

33. Ми наростимо зусилля з оптимізації регуляторної бази, що має відношення до економічної діяльності. Проводячи консультації із громадянським суспільством, ми визначили надлишкові регуляторні перешкоди, які мають бути усунуті. Ці перешкоди визначено, і пріоритетність черговості їхньої ліквідації встановлено виходячи з їхнього істотного впливу та часових рамок, у контексті Плану дій, який буде ухвалено Кабінетом Міністрів до 11 березня 2015 року. Ми опублікуємо ухвалений план дій разом із обґрунтуванням, яке надасть роз'яснення щодо того, яким чином було встановлено пріоритетність заходів, передбачених планом, і як оцінювався їхній вплив. Міністерство економічного розвитку у співпраці з Державною регуляторною службою забезпечуватиме моніторинг запровадження цього плану та, починаючи з 15 квітня 2015 року, впродовж 15 днів після завершення кварталу публікуватиме квартальні звіти, які відзначатимуть прогрес у цій царині. Державна регуляторна служба відповідатиме за здійснення належної оцінки регуляторного впливу (ОРВ), який справлятимуть нові регуляторні пропозиції. У цьому зв'язку, ДРС – консультуючись із Світовим Банком – розробить і впровадить механізм належної ОРВ, який передбачатиме включення належної ОРВ до проектів усіх законодавчих та правових актів з метою забезпечення захисту проти відновлення надмірної зарегульованості.

34. Поліпшення бізнес-клімату з метою підвищення привабливості для інвесторів залишається нашим ключовим пріоритетом. У тісній співпраці із експертами Світового Банку, ми підготували проект закону про захист інвесторів. Зокрема, закон націлений на: (i) запровадження права міноритарного акціонера подати позов в інтересах підприємства про відшкодування збитків; ; (ii) встановлення обов'язку з оприлюднення інформації про правочин, щодо якого є заінтересованість; а також (iii) встановлення вимоги щодо залучення незалежного аудитора з метою проведення оцінки правочину на відповідність його умов звичайним ринковим умовам. Ми ухвалимо цей закон до кінця березня 2015 р. Окрім того, Уряд також працює над тим, щоб кількість інспекційних органів було суттєво скорочено.

35. Ми запровадимо заходи, спрямовані на підвищення ефективності судової системи. Відповідно до рекомендацій, що містяться у діагностичному звіті, підготованому у липні 2014 року, ми наполягатимемо на здійсненні заходів, спрямованих на посилення ефективності процесу правозастосування та доброчесності правових інститутів. Зокрема, наша програма реформ включатиме у себе наступні елементи: (i) судова реформа; (ii) фінансова ефективність; та (iii) ефективне виконання комерційних позовів. Ці реформи буде підкріплено низкою заходів:

а. Судова система та статус суддів. Очікується, що протягом лютого 2015 року Верховна Рада ухвалить Закон про судоустрій та статус суддів. До кінця березня 2015 року ми подамо цей Закон до Венеційської комісії Ради Європи, щоб вона проаналізувала його та сформулювала висновки про його відповідність до Європейського стандарту, встановленого Радою Європи, членом якої є Україна . До

кінця липня 2015 року, маючи на меті забезпечити підвищення ефективності та правової визначеності, ми завершимо розробку концептуальної аналітичної записки, що надасть оцінку наслідків потенційної консолідації вищих судів, у т.ч. з точки зору юрисдикції, процесу розгляду справ, персоналу, бюджету, приміщень.

в. Судовий збір. Для підвищення ефективності цивільного процесу, до кінця травня 2015 року буде ухвалено Закон про вибіркове підвищення судового збору, що матиме на меті забезпечити подвоєння доходів від судового збору в реальному вимірі впродовж 12 місяців (*структурний маяк*).

с. Порядок процедури оплати та накладення арешту. До кінця серпня 2015 року буде ухвалено Закон, що посилюватиме положення Цивільного процесуального кодексу щодо порядку оплати за здійснення внутрішніх транзакцій та накладення арешту на банківські рахунки (*структурний маяк*). Зокрема, до положень Порядку оплати буде внесено зміни для того, щоб суттєво розширити перелік претензій, яких це стосується, упорядкувати свідчення, що вимагаються, і забезпечити використання стандартизованих бланків. Стосовно накладення арешту на банківські рахунки, нашою метою є ліквідувати «вузькі місця», які, як було з'ясовано, гальмують ефективність процедури у таких царинах як питання визначення, виявлення банківських рахунків боржника, обслуговування процесу, дотримання жорстких часових рамок, і відповідальності банків за недотримання вимог. До кінця серпня 2015 року ми завершимо розробку плану імплементації цих нових положень. Закон вступить у дію відповідно до графіку, який надасть змогу провести оцінку результатів його запровадження та знівелювати ризик негативних наслідків.

д. Професія приватного агента з примусового виконання. Маючи на меті підвищення ефективності примусового виконання вимог, до кінця вересня 2015 року буде ухвалено Закон, що впровадить професію приватного агента примусового виконання. Законом буде визначено очікувану юрисдикцію цієї нової професії, професійні стандарти, механізми нагляду та дисциплінарні механізми, структуру оплати, і доступ осіб цієї професії до реєстрів та документації відповідно до стандартів, встановлених Радою Європи.

36. Реформування державних підприємств (ДП) та інших державних активів може надати значні переваги. Державний сектор в Україні є джерелом суттєвої вартості та зайнятості, а також фіскального ризику. Всього в Україні існують більше 3 300 державних підприємств, що контролюються центральними органами виконавчої влади, з них менше двох третин працюючі. В 2014 році сума бюджетних трансфертів сектору державних підприємств дорівнювала приблизно 2½ відсоткам від ВВП (не включаючи великі трансферти НАК «Нафтогазу»), при цьому розмір дивідендів становив менше 0.2 відсотка. Ми визнаємо, що існує потреба у всеосяжній реформі сектору державних підприємств, щоб посилити фінансову

життєздатність і зменшити навантаження з боку державних підприємств на бюджет, при цьому більш чітко розмежувавши функції власності і регулюючі функції держави. Конкретні короткострокові заходи включають:

- а. Оцінка фіскального ризику.** Міністерство економіки спільно з Міністерством фінансів до кінця квітня підготують огляд фіскальних ризиків, пов'язаних із державними підприємствами, який включатиме: перелік підприємств, які представляють найбільші фіскальні ризики та визначення топ-30 ДП, що мають найбільші фіскальні ризики, оцінку розміру і ймовірності реалізації цих ризиків і пропонувані пом'якшувальні заходи. Буде також розроблена і впроваджена система моніторингу і звітності (*структурний маяк*).
- б. Нагляд.** До кінця лютого ми призначимо в Міністерстві економіки підрозділ, відповідальний за (а) підготовку стратегії реформи; (б) підготовку переліку державних підприємств і розробку та впровадження системи управління фіскальним ризиком. Ми забезпечимо достатні ресурси для належного функціонування цього підрозділу.
- с. Стратегія реформи.** Уряд, консультуючись з МВФ та Світовим банком, до кінця травня 2015 року затвердить стратегію реформ сектору державних підприємств. Стратегія міститиме конкретні строки здійснення заходів, необхідних для вдосконалення бюджетного нагляду, розробки і реалізації всеосяжної політики власності, посилення корпоративного управління, визначення пріоритетних підприємств для проведення реструктуризації, внесення пропозицій щодо конкретних заходів з реструктуризації великих державних підприємств, що вимагають такого втручання, і внесення пропозицій щодо прозорої приватизації визначених активів в середньостроковій перспективі. В стратегії також розглядатимуться варіанти вдосконалення управління іншими державними активами, наприклад, об'єктами нерухомості у власності центральних органів державної влади (*структурний маяк*). В ході розробки зазначеної стратегії реформи Міністерство економіки спільно з Міністерством фінансів та іншими галузевими міністерствами:
  - **Корпоративне управління:** До кінця травня 2015 (і) підготують перелік усіх законодавчих актів, що регулюють сектор державних підприємств і стосуються інституційних механізмів регуляторної і наглядової політики, політики власності; і (ii) складуть план реформ для консолідації існуючої законодавчої бази і визначення бажаного варіанту розмежування регуляторної функції і функції власності уряду; (iii) сформулюють основні заходи, яких потрібно вжити для вдосконалення стандартів корпоративного управління окремими підприємствами шляхом впровадження міжнародних стандартів;
  - **Фінансова життєздатність:** (і) До кінця березня підготують перелік принаймні 50 найбільших (за розміром активів або збитків) державних підприємств, зазначивши їх (а) оборот, обсяг реалізації, розмір доходів, видатків, активів і зобов'язань, заборгованості, в тому числі по зарплаті, кількість працюючих, рівень середньої заробітної плати, (б) обсяг субсидій та інших трансфертів

уряду, розмір дивідендів, сплачуваних до бюджету, суму наданих державних гарантій та інших умовних зобов'язань, а також (с) юридичний статус і функції, в тому числі корпоративний статус. (ii) До кінця липня ми охопимо всі інші державні підприємства і розділимо їх на категорії комерційних і некомерційних підприємств і залежно від їх економічної ефективності.

- **Плани реструктуризації:** До кінця квітня визначать наявні варіанти реструктуризації державних підприємств і розроблять попередній перелік з 30 ключових державних підприємств, на яких на пріоритетній основі може бути проведена реструктуризація;
  - **Комунікація:** Розроблять стратегію комунікації пропозицій уряду стосовно реформування сектору державних підприємств.
- d. Перелік державного майна.** Міністерство економіки у тісній співпраці з галузевими міністерствами і Фондом державного майна до кінця серпня підготує перелік об'єктів нерухомості у власності центральних органів державного управління.
- e. Прозорість:** До кінця червня Міністерство економіки надасть пропозиції і розпочне реалізацію ключових політик прозорості, які слід впровадити з метою оприлюднення даних про вартість, доходність і розмір портфелю. Це включатиме (а) створення і управління державною базою даних, що містить історичну і поточну інформацію про фінансові показники 50 найбільших державних підприємств; (б) підготовку і публікацію комплексного звіту про операційні та фінансові показники державних підприємств. Це створить основу для охоплення базою даних всіх державних підприємств і наступної публікації річних звітів про результати діяльності державних підприємств.

III. Захисні механізми

- 37. Ми забезпечимо наявність адекватних захисних механізмів.** Місія МВФ з оцінки захисних механізмів, яку було завершено у серпні 2014 року, сформулювала рекомендації, спрямовані на поліпшення урядування НБУ, посилення його фінансової автономії і механізмів внутрішнього контролю. Було вжито і наразі вживаються кроки до відпрацювання цих рекомендацій у контексті запропонованої програми.

- a. **Урядування НБУ та автономія.** Проект законодавчих змін до Закону про НБУ, охарактеризований вище у Пар. 9, розглядатиме питання законодавства, про які йтиме мова у контексті оцінки захисних механізмів. Проект законодавчих змін до Бюджетного Кодексу заблокує можливість вимагати від НБУ перерахування прибутку у контексті чинного річного бюджету.
- b. **Механізми внутрішнього контролю в НБУ.** У травні 2014 року між Урядом і НБУ було підписано Угоду про обслуговування майбутніх фінансових зобов'язань для підтримки бюджету в межах існуючої програми, примірник якої було передано до МВФ. Нами було відновлено квартальний аудит даних, уперше запроваджений у 2008 році в рамках програми, підтримуваної фінансуванням від Фонду, і ми звітуватимемо перед Фондом про його результати впродовж шести тижнів від тестової дати. До першого перегляду програми, НБУ буде сформовано Постійний Кредитний Комітет високого рівня. Цей Комітет буде здійснювати нагляд за операціями НБУ з надання кредитів, у т.ч. з надання надзвичайної підтримки ліквідності. У цьому контексті НБУ передасть започаткування і управління цими операціями функціональному підрозділу поза межами Департаменту банківського нагляду.

IV. МОНИТОРИНГ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМИ

38. **Моніторинг запровадження програми буде здійснюватися через контроль виконання попередніх заходів, у формі поквартальних переглядів, дотримання кількісних критеріїв ефективності та індикативних цілей, постійно діючих критеріїв ефективності та структурних «маяків».** Перший перегляд заплановано на середину червня 2015 року, виходячи з інформації про дотримання кількісних цільових показників та виконання структурних «маяків» станом на кінець березня 2015 року. Ми плануємо, що наступні три перегляди відбудуться у середині вересня 2015 року, середині грудня 2015 року, і середині березня 2016 року, а також дотримання постійно діючих критеріїв ефективності і виконання структурних маяків. Здійснення цих переглядів буде вимагати дотримання умов програми, встановлених станом кінець червня 2015 року, кінець вересня 2015 року та кінець грудня 2015 року відповідно. Для усіх переглядів, кількісними критеріями ефективності будуть: «стеля» на касовий дефіцит сектора загальнодержавного управління; «стеля» на об'єднаний дефіцит сектора загальнодержавного управління та НАК «Нафтогазу»; «стеля» на гарантований державою борг; нижня межа на зміну наростаючим підсумком ЧМР; «стеля» на зміну наростаючим підсумком ЧВА НБУ; і ненакопичення протермінованої заборгованості з погашення сектором загально державного управління зовнішнього боргу. Виклад *попередніх заходів* та *структурних «маяків»* подається у Таблиці 1. Кількісні цільові показники станом на контрольні дати на період до кінця грудня 2015 року, а також **критерій ефективності, що застосовується на постійній основі,** виписані у Таблиці 2. Порозуміння, досягнуте між органами влади України та експертами МВФ щодо кількісних критеріїв та структурних заходів, викладених у

даному Меморандумі, додатково конкретизуються у Технічному Меморандумі про Взаєморозуміння (ТМУ), що додається до цього Меморандуму.

|

Таблиця 1. Україна: Попередні заходи та структурні "маяки"		
Попередні заходи	Стан виконання	Дата виконання
<u>Фінансовий сектор</u>		
Верховна Рада ухвалить закон, що встановлюватиме необмежену відповідальність власників банків за втрати, зумовлені наданням - прямо чи опосередковано – позик на користь акціонерів банків, що станом на кінець 2014 року утримували 10 або більше відсотків від загального пакету акцій з правом голосу (Пар.13).		
<u>Енергетичний сектор</u>		
Регулятор ринку енергетики прийме та офіційно опублікує рішення про підвищення роздрібних цін на газ для населення до 3600 грн/ тис.куб.м для категорії споживання 1 і до 7187 грн/ тис.куб.м для категорії споживання 2, що вступить в силу з 1 квітня 2015 року (Пар. 28).		
Регулятор ринку енергетики прийме та офіційно опублікує рішення про підвищення роздрібних цін на теплову енергію для населення у середньому до 625 грн/ Гкал, що вступить в силу з 1 квітня 2015 року. (Пар. 28).		
Кабінет Міністрів подасть на розгляд до Верховної Ради зміни до законодавства, спрямовані на покращення збирання платежів НАК «Нафтогазом». Ці зміни мають включати (і) скасування двох довготривалих мораторіїв (Закон 2711-IV/2005 і Закон2864-III/2001), що захищають енергетичні та інші компанії від застосування процедур примусового стягнення, (ii) дозвіл на відключення споживачів від системи газопостачання у разі несплати ними за газ (Пар. 28).		
<u>Фіскальна політика</u>		
Верховна Рада ухвалить Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет на 2015 рік», і пакет відповідних законодавчих актів в сфері оподаткування і видатків, узгоджених із максимальним показником дефіциту для сектору загальнодержавного управління на рівні 78 млрд грн, перелік компонентів якого представлений у Пар. 23.		

Уряд найме фінансового і юридичного радників для сприяння проведенню консультацій з власниками боргу державного сектора з метою поліпшення середньо-строкової економічної прийнятності боргу (Пар. 26).	Виконано	11 лютого 2015 року
<u>Урядування</u>		
Верховна Рада ухвалить поправки до законодавства, щоб забезпечити ситуацію, за якої НАБ підлягатиме дії «здорового» зовнішнього нагляду, зможе провадити розслідування у стосунку до колишніх Президентів, зможе отримувати доступ до відповідної інформації, необхідної для провадження його розслідувань, а також забезпечить наявність відповідних механізмів, які забезпечать можливість найму персоналу, що відзначатиметься високою доброчесністю (Пар. 32).	Виконано	25 лютого 2015 р.
<i>Структурні "маяки"</i>	Стан виконання	Дата виконання
<u>НБУ і фінансовий сектор</u>		
Верховна Рада ухвалить зміни і поправки до Закону про НБУ, спрямованих на зміцнення бази для забезпечення урядування та автономії НБУ (Пар. 9).		Кінець квітня 2015 р.
НБУ повідомить банки про будь-які виявлені розбіжності у звітах про ризики, пов'язані з кредитуванням пов'язаних сторін, на основі кроків (i) і (ii) вписаних у Параграфі 13.		Кінець липня 2015 р.
<u>Судочинство/виконавча служба</u>		
Верховна Рада ухвалить Закон про вибіркове підвищення судового збору, що матиме на меті подвоєння доходів від судового збору в реальному вимірі впродовж 12 місяців (Пар. 35).		Кінець травня 2015 року
Верховна Рада ухвалить Закон, що посилюватиме положення Цивільного процесуального кодексу щодо порядку оплати за здійснення внутрішніх транзакцій та накладення арешту на банківські рахунки (Пар. 35).		Кінець серпня 2015 року
<u>Фіскальна політика</u>		
Уряд підготує план вдосконалення адміністрування надходжень, спрямований на модернізацію Державної фіскальної служби. План передбачатиме реформу керівництва та інституційну реформу, що прояснить питання підзвітності податкового органу Міністру фінансів і скоротить велику кількість недостатньо ефективних посадовців, як викладено у Пар. 25.		Кінець квітня 2015 р.
Державна Фіскальна Служба переведе усіх платників податків, що відповідають критеріям великих платників податків, до Інспекцій з обслуговування великих платників податків (Пар. 22)		Кінець грудня 2015 р.

Державна Фіскальна Служба запровадить у дію усі нові механізми, передбачені планом реформування адміністрування доходів (Пар.25).	Кінець грудня 2015 р
<u>Підприємства державної форми власності</u>	
Міністерство економічного розвитку у співпраці з Міністерством фінансів підготує заяву про фіскальні ризики, що витікають з існування державних підприємств, згідно Пар. 36.	Кінець квітня 2015 р.
Уряд (консультуючись з експертами МВФ та Світового банку) ухвалить стратегію реформування сектора держпідприємств, що матиме широку основу, відповідно до викладу Пар.36, у т.ч. передбачивши заходи, необхідні для посилення бюджетного нагляду, розробки комплексної політики щодо власності, поліпшення корпоративного управління, визначить пріоритетні підприємства, що мають бути піддані реструктуризації, а також проаналізує варіанти вдосконалення управління іншими державними активами	Кінець травня 2015 року
<u>Урядування</u>	
Здійснити необхідні кроки для створення Національного антикорупційного бюро (Пар. 32) .	Кінець квітня 2014 року
Наростити зусилля з імплементації нормативно-правової бази у сфері протидії відмиванню коштів для запобігання зловживань у фінансовому секторі з метою «відмивання» надходжень від корупції. Це включає: (i) поправки до відповідних нормативних актів для забезпечення належного впровадження законодавчих вимог щодо вітчизняних політично значущих осіб; (ii) Служба фінансового моніторингу розробить систему для допомоги фінансовим установам у виявленні вітчизняних політично значущих осіб; і (iii) здійснення належних кроків для сприяння співпраці між НБУ, Держфінмоніторингом та НАБ (Пар. 32).	Кінець червня 2014 року
<u>Енергетичний сектор</u>	
Верховна Рада затвердить зміни до законодавства, спрямовані на покращення збирання платежів НАК «Нафтогазом». Ці зміни мають включати (i) зняття двох довготривалих мораторіїв (Закон 2711-IV/2005 і Закон 2864-III/2001) що захищають енергетичні та інші компанії від застосування процедур примусового стягнення, (ii) відключення споживачів від системи газопостачання у разі несплати ними за газ (Пар. 28).	Кінець березня 2015 року
Верховна Рада ухвалить новий закон «Про ринок газу»	Кінець квітня 2015 року

Провести незалежний аудит всієї дебіторської заборгованості
Нафтогазу (Пар. 28)

Кінець червня
2015 року

Додаток. Графік надання банками звітності, проведення аналізу НБУ та зменшення банками надмірного кредитування пов'язаних осіб

	<i>10 найбільших банків</i>	<i>Наступні 10 найбільших банків</i>	<i>Решта банків</i>
2015			
Травень	Банки надають звітність НБУ		
Липень	НБУ повідомляє банки про розбіжності	Банки надають звітність НБУ	
Серпень	Банки надають відповіді щодо розбіжності (забезпечують докази)		
Вересень	НБУ видає остаточний звіт (рішення)	НБУ повідомляє банки про розбіжності	Банки надають звітність НБУ
Жовтень	Банки подають плани зменшення обсягів кредитування	Банки надають відповіді щодо розбіжностей (забезпечують докази)	
Листопад	НБУ затверджує плани зменшення обсягів кредитування;		
Грудень		НБУ видає остаточний звіт (рішення)	
2016			
Січень		Банки надають плани зменшення обсягів кредитування	
Лютий		НБУ затверджує плани зменшення обсягів кредитування;	
Березень			
Квітень			НБУ видає остаточний звіт (рішення)
Червень			НБУ затверджує плани зменшення обсягів кредитування;